

Leidraad Duurzame inrichting openbare ruimte

Deel B: Beleidsuitgangspunten en deelgebieden *Ruimtelijke eisen*

Gemeente Haarlemmermeer

Versie	1.0
Datum	Januari 2014
Eigenaar	Cluster Beheer en Onderhoud

Leeswijzer

De leidraad Duurzame Inrichting Openbare Ruimte (DIOR) legt de eisen vast voor ingrepen in de nieuwe als in de bestaande openbare ruimte van de gemeente Haarlemmermeer. De DIOR maakt geen beleid, maar zorgt ervoor dat het vastgestelde beleid wordt vertaald in eisen, zodat het daadwerkelijk uitgevoerd kan worden en elk project bijdraagt aan de realisatie van de doelstellingen en visie van de gemeente. De DIOR bestaat uit vier delen:

Deel A Proces

Het eerste deel (A) beschrijft de stappen van ontwerp naar uitvoering en ingebruikname van de openbare ruimte. Deel A wordt afgesloten met de financiële randvoorwaarden: voor elk project worden aanleg- en beheerlastenramingen gemaakt, die getoetst worden zodat tevoren duidelijk is of het project binnen de investerings- en onderhoudsbudgetten blijft.

Deel B: Beleidsuitgangspunten en deelgebieden

Deel B geeft algemene uitgangspunten voor ontwerp en beheer en uitgangspunten op hoofdlijnen en per functioneel gebied. De onderscheiden gebiedstypen zijn hoofdinfra, centrumgebieden, bedrijventerreinen, woonwijken, recreatiegebieden en buitengebieden. Van de gebieden worden karakteristieken gegeven, de ambitie voor beheer en beheeruitgangspunten voor heel, schoon en veilig.

De eisen zijn verdeeld in vier categorieën, naarmate de hardheid van de eis. In deel A is toegelicht hoe met afwijkingen van de eisen wordt omgegaan.

W	<u>Wettelijke randvoorwaarden</u> voor de inrichting oftewel harde bij wet geregelde kaders. Deze wettelijke randvoorwaarden gelden voor al het openbaar toegankelijke gebied in de Haarlemmermeer, dus ook de gebieden die door derden beheerd worden. Hieronder vallen ook alle van de wet afgeleide, door de minister geratificeerde besluiten, zoals bijvoorbeeld NEN-normen en het RVV.
R	<u>Richtlijnen</u> : Inrichtingsprincipes die de gemeente beleidsmatig heeft vastgesteld en zichzelf heeft opgelegd middels een college- of raadsbesluit. Dit geldt ook voor (verkeerskundige / civieltechnische) richtlijnen van de CROW, waar de gemeente zich aan conformeert conform VNG-afspraken. Hiervan kan in bepaalde situaties worden afgeweken indien het technisch of financieel niet haalbaar is.
D	<u>Duurzaamheidseisen</u> : Indien de gemeente opdrachtgever is, dient altijd voldaan worden aan de duurzaamheidseisen, die voortkomen uit het door de gemeenteraad vastgestelde Programma Ruimte voor Duurzaamheid. Deze eisen kunnen zowel voortkomen uit de duurzame wijze van inrichten als van beheren.
B	<u>Beheerbaarheidseisen</u> : Eisen die voortkomen uit de toekomstige beheerbaarheid van de openbare ruimte. Indien de gemeente de aangelegde openbare ruimte in beheer overneemt, moet aan deze beheereisen worden voldaan. Naast het Ingenieursbureau toetst de cluster Beheer en Onderhoud elk Voorlopig en Definitief Ontwerp hieraan (toetsrapport beheer)

Deel C: Vormgeving algemeen

In deel C komen de eisen voor de situering en maatvoering van de openbare ruimte aan bod: de ruimtelijke en functionele eisen. Deze eisen worden gebruikt bij het maken van een ontwerp.

Deel D: Techniek

In deel D (techniek) worden de technische en materiaaleisen per inrichtingselement opgesomd. Vooral bij de uitwerking van een Definitief Ontwerp naar een technisch ontwerp in de vorm van een bestek zijn deze eisen van belang.

Daarnaast is een apart hoofdstuk opgenomen voor de eisen aan de realisatie.

Inhoud

1.	INLEIDING	5
1.1.	GEBIEDSGERICHTE AANPAK	5
1.2.	FUNCTIONELE GEBIEDEN.....	5
2.	BELEIDSUITGANGSPUNTEN.....	7
2.1.	GEbruik.....	8
2.2.	BELEVING EN UITSTRALING.....	9
2.3.	ONDERHOUDBAARHEID	10
2.4.	BEWONERSPARTICIPATIE	11
2.5.	VEILIGHEID.....	11
2.6.	DUURZAAMHEID.....	12
2.7.	ECOLOGIE EN DIERENWELZIJN.....	15
3.	HOOFDINFRA	17
3.1.	KENMERKEN.....	17
3.2.	MENUKAART HOOFDINFRA	19
3.3.	AMBITIEPROFIEL BEHEER HOOFDINFRA	20
4.	CENTRUM	21
4.1.	KENMERKEN.....	21
4.2.	MENUKAART CENTRUM.....	22
4.3.	AMBITIEPROFIEL BEHEER CENTRUM	23
5.	WOONGEBIEDEN.....	24
5.1.	KENMERKEN.....	24
5.2.	MENUKAART WOONGEBIEDEN.....	26
5.3.	AMBITIEPROFIEL BEHEER WOONGEBIEDEN (INCL PARKEN).....	27
6.	BUITENGEBIED.....	28
6.1.	KENMERKEN.....	28
6.2.	LANDSCHAPPELIJK RAAMWERK	29
6.3.	HISTORISCHE BEPLANTING.....	29
6.4.	MENUKAART LANDSCHAPPELIJK RAAMWERK.....	30
6.5.	AMBITIEPROFIEL BEHEER BUITENGEBIED.....	31
7.	KANTOOR- EN BEDRIJVENTERREIN.....	32
7.1.	KENMERKEN.....	32
7.2.	MENUKAART KANTOOR- EN BEDRIJVENTERREIN	34
7.3.	AMBITIEPROFIEL BEHEER BEDRIJVENTERREIN	35
7.4.	AMBITIEPROFIEL BEHEER KANTOORLOCATIES.....	36
8.	RECREATIEGEBIED.....	37
8.1.	KENMERKEN.....	37
8.2.	MENUKAART RECREATIEGEBIED	39
8.3.	AMBITIEPROFIEL BEHEER RECREATIEGEBIED.....	40
9.	SPORTVELDEN (ENTOURAGE)	41
9.1.	KENMERKEN.....	41

9.2. AMBITIEPROFIEL BEHEER SPORTVELDEN (ENTOURAGE)	42
BIJLAGE 1 RELEVANTE GEMEENTELIJKE BELEIDSNOTA'S.....	44
BIJLAGE 2 GEWAARDEERDE CULTUURHISTORISCH ELEMENTEN VAN HAARLEMMERMEER	46
BIJLAGE 3 LITERATUURVERWIJZINGEN	60

1. Inleiding

1.1. Gebiedsgerichte aanpak

Wordt een straat opnieuw ingericht na bijvoorbeeld onderhoud aan riolering of revitalisering van de openbare ruimte? Dan is dat het juiste moment om ervoor te zorgen, dat de openbare ruimte beter past bij de gebruikers en het karakter van de buurt. De eisen in deze DIOR hebben tot doel om de samenhang en rust in de openbare ruimte te bevorderen door rekening te houden met de functie en de identiteit van de gebieden en plekken.

Een gebiedsgerichte aanpak heeft als voordeel dat er bekend is wat er in een gebied speelt, waar behoefte aan is en wanneer projecten uitgevoerd worden. Zo kan meer samenhang gebracht worden in het ontwikkelen en beheren van de openbare ruimte.

Balans diversiteit en uniformiteit

Niet voor elk type openbare ruimte gelden dezelfde eisen. Op een bedrijventerrein heeft de openbare ruimte een andere functie en daarmee ook een andere inrichting dan een woonwijk. De gemeentelijke structuurvisie beschrijft die verschillen, onder andere met als doel om de samenhang tussen de fysieke en sociale elementen te versterken. Ook bij de inrichting van de openbare ruimte moet altijd gekeken worden naar de context: Wie zijn de gebruikers? Hoe is de sociale en economische samenhang? Ook wordt gekeken naar de natuurlijke eigenschappen van het gebied. De openbare ruimte moet aansluiten op haar omgeving en bijdragen aan de gebiedsidentiteit. In Haarlemmermeer is de openbare ruimte door de veelheid aan kernen en verschillende functies zeer divers. De eisen in de DIOR houden, door verschil te maken per gebiedstype, rekening met deze diversiteit. Tegelijk moeten de eisen ook tot uniformering leiden zodat (toekomstige) beheerkosten worden beheerst. Met uniforme materialen kan per beheerronde een groter gebied worden aangepakt en kan de nalevertijd beter worden gegarandeerd.

Om deze balans tussen diversiteit en uniformiteit te verkrijgen, is voor functionaliteit en kwaliteitsniveaus onderscheid gemaakt in een beperkt aantal gebieden. Bron voor deze indeling vormen het Integraal Beheerkwaliteitplan (BKP) en de structuurvisie. Naast een aantal algemene ontwerpuitgangspunten (paragraaf 1.3) zijn voor elk van de gebieden kenmerken van inrichting, gebruik en beheer benoemd.

1.2. Functionele gebieden

In het Integraal Beheerkwaliteitplan (BKP) zijn zeven functionele gebieden onderscheiden. Deze functionele indeling is overgenomen voor het onderscheid in ruimtelijk-functionele eisen. Dit zijn:

- 'Hoofdinfra' wordt gevormd door de belangrijkste doorgaande wegen en waterwegen in de gemeente;
- 'Centrum' zijn verzamelpunten van winkels en voorzieningen;
- 'Woongebieden' omvat het gebied waar het merendeel van de inwoners van de gemeente woont en leeft, inclusief het groen, water en de speelvoorzieningen op buurtniveau;
- 'Buitengebied' zijn alle gebieden buiten de bebouwde kommen. Hier is het landschappelijk raamwerk van belang.
- 'Kantoor- en bedrijventerrein' zijn de gebieden die worden gedomineerd door bedrijfsgebouwen, zoals lichte industrie, ambachtelijke bedrijven, distributiehallen en kantoorgebouwen;

- 'Recreatiegebied' zijn openbare onbebouwde terreinen met een belangrijke groene kwaliteit.
- 'Sportvelden (entourage)', het gaat om de entourage, entrees en parkeervoorzieningen van de sportparken in beheer en eigendom van de gemeente.

Inrichtingsniveaus

Een nieuwe woonwijk in Badhoevedorp heeft een andere uitstraling dan een bestaande woonstraat in Buitenkaag. Ook verschilt het of het project aan de Geniedijk grenst of gesitueerd is midden in een woonwijk uit de jaren 1970. Binnen de functionele gebieden wordt daarom onderscheid gemaakt in inrichtingsniveau, zodat rekening kan worden gehouden met het karakter, de identiteit en context van een gebied. De plek in de polder bepaalt het kwaliteitsniveau, de ontwerpcontext en de aanknopingspunten voor bijzondere elementen en materialen. De menukaarten bevatten voorbeelden van de standaard inrichting per inrichtingsniveau en beschrijven de sfeerrichting en materialisatie. Het karakter van de diverse plekken en situaties, zoals beschreven in de structuurvisie en in het rapport "Kijk op de Wijk" bevat veel aanknopingspunten om bij de inrichting rekening mee te houden, bijvoorbeeld om de samenhang tussen sociale en fysieke elementen te versterken. Daarnaast wordt aangeraden om het inspiratieboek 'Op de Kaart' te gebruiken.

Er is een onderscheid gemaakt tussen de volgende inrichtingsniveaus:

- A. Raamwerk: Het raamwerk van de polder met lange zichtlijnen van bomenlanen en vaarten (zie "Ruimtelijke Atlas"), bestaand uit de Geniedijk, de oorspronkelijke gridstructuur van de polder en de ringdijk, vraagt om bijzondere aandacht en heeft daarom het hoogste inrichtingsniveau.
- B. Hoogstedelijk gebied: Hoogstedelijk gebieden waarin de 'oude' wijken en bedrijventerreinen van Hoofddorp en Nieuw Vennep en de andere grote kernen (Badhoevedorp, Zwanenburg, Vijfhuizen) zijn ondergebracht, kenmerken zich door een robuuste, degelijke uitstraling.
- C. Stedelijk gebied: Nieuw-stedelijke gebieden waar de wijken en terreinen uit de jaren 1990 en 2000 onder vallen, kennen een suburbaan ruimtelijk beeld en een modernere inrichting dan de oude gebieden.
- D. Laagstedelijk gebied: Gebieden met een dorps karakter waaronder de overige kernen vallen, zoals Rijsenhout, Cruquius, Lisserbroek, Abbenes, hebben een ruim bemeten, eenvoudige en traditionele inrichting.
- E. Buitengebied en lintbebouwing: Het buitengebied en de lintbebouwing heeft een meer spontane inrichting die organisch ontstaan is.

2. Beleidsuitgangspunten

Een zorgvuldig ingerichte openbare ruimte gaat lang mee. Bij de openbare ruimte moet niet alleen gekeken worden naar inrichtingskosten, maar ook naar de kosten om deze op lange termijn in stand te houden. Dit hoofdstuk omschrijft de eisen van de DIOR aan de openbare ruimte op hoofdlijnen. Deze worden vervolgens uitgewerkt per deelgebied en in deel C En D van de DIOR vertaald naar specifieke eisen.

De DIOR is gericht op inspireren en gericht keuzes maken. Voor een kwalitatief goede inrichting van de openbare ruimte zijn volgens algemene inrichtingsprincipes drie doelen van belang: gebruik, uitstraling en beheerbaarheid.

- **Gebruik:** Kan de plek worden gebruikt waarvoor hij bedoeld is en functioneert deze goed? Is er voldoende ruimte voor verkeer, spelen, groen en riolering?
- **Uitstraling:** Heeft de plek de gewenste beeldkwaliteit en ruimtelijke samenhang en wordt rekening gehouden met bestaande kwaliteiten? Wordt bij de inrichting aangesloten op het straatbeeld, het landschap en de omgeving?
- **Beheerbaarheid:** Kan de plek met de bedoelde inrichting goed worden onderhouden en worden beheerd met het budget wat daarvoor beschikbaar is? Zijn de materialen sterk genoeg voor het te verwachten gebruik? Is sprake van een zuinig energieverbruik? Is de inrichting schoon, heel en veilig en is dit gewaarborgd voor de toekomst?

In de volgende subparagrafen zijn de hoofdlijnen van het programma van eisen voor een duurzame inrichting en beheer van de openbare ruimte in de Haarlemmermeer opgenomen.

De eisen in de DIOR zijn gebaseerd op:

1. Wet en regelgeving

De gemeente heeft een aantal wettelijke taken en verantwoordelijkheden die doorwerken bij de inrichting van de openbare ruimte. Het gaat bijvoorbeeld om de wegenverkeerswet, het attractiebesluit voor speelvoorzieningen of de Wet Bodembescherming.

2. Gemeentelijk beleid

Veel recent vastgesteld gemeentelijk sectoraal beleid is van invloed op het gebruik en op de inrichting van de openbare ruimte. In de DIOR zijn alle beleidsuitgangspunten vertaald naar concrete richtlijnen. Bijlage 1 bevat een overzicht van de beleidsnota's. De complete nota's zijn terug te vinden op de website van de gemeente. Dit geldt ook voor nieuw beleid dat in voorbereiding is.

3. Trends en ontwikkelingen in de openbare ruimte

Naast de eisen vanuit vastgesteld beleid zijn er continu trends en ontwikkelingen die hun invloed uitoefenen op de openbare ruimte. Te denken aan bijvoorbeeld stadslandbouw en laadpalen voor elektrische auto's. Deze vragen om toekomstige aanpassingen van de DIOR.

2.1. Gebruik

Het te verwachten gebruik van de openbare ruimte is bepalend voor het type en soort inrichting. De inrichting moet doelmatig zijn, zodat deze efficiënt en effectief te beheren is.

Doelmatige openbare ruimte

- Alle functies waarvoor de openbare ruimte is bedoeld hebben hun plek. Waar mogelijk is de inrichting multifunctioneel (geschikt voor meerdere functies en gebruik)
- Er zijn geen situaties die bijdragen aan oneigenlijk gebruik (zoals parkeren op het trottoir, parkeren fietsen op niet bedoelde plaatsen, dumpen afval). Dit voorkomt de kans op schade en kosten voor handhaving.
- Ongelukken en verspilling worden voorkomen door een heldere en duidelijke inrichting, die herkenbaar en begrijpelijk is ten aanzien van het gebruik.
- De inrichting van de openbare ruimte voorkomt gebruikskonflikten:
- Er is weinig kans op schade of slijtage door gebruikskonflikten of te krappe maatvoering, zoals parkeren in groenstroken

Flexibele openbare ruimte

- De inrichting heeft het vermogen om te worden aangepast bij veranderende functies. Zo blijven meerdere en gewijzigde vormen van gebruik mogelijk voor de toekomst.

Toegankelijke openbare ruimte

- Alle doelgroepen kunnen gebruik van de openbare ruimte maken, dus ook mensen met een lichamelijke beperking.
- De openbare ruimte voldoet aan de gemeentelijke eisen met betrekking tot toegankelijkheid van de openbare ruimte voor minder valide mensen, beschreven in de Nota Geboden Toegang.

Ontmoeting mens en natuur

- De openbare ruimte biedt mogelijkheden voor de ontmoeting tussen mens en natuur. Betrek de toekomstige gebruikers en beheerder(s).
- Benut de aanleg of herinrichting van de openbare ruimte om sociale ontmoetingsplekken in het groen te creëren.
Denk hierbij aan bijvoorbeeld een kijktuin op een mooie plek, stadslandbouw en nutstuinen, educatieve plekken, een (vorm van) heemtuin, een wijksportveld etc.
- Creëer sociale ontmoetingsplekken op plaatsen waar mensen elkaar fysiek tegenkomen; of tijd hebben om met elkaar in gesprek te raken; of een gemeenschappelijk gespreksonderwerp hebben.
- Creëer plekken die mogelijkheden geven voor natuur educatieve lessen.
Een vlondertje om van te vissen op waterdiertjes, een picknicktafel om zaken op uit te stallen, een bankje om met een verrekijker ergens over uit te kijken naar vogels enzovoort.

2.2. Beleving en uitstraling

Gebiedsgerichte benadering

De gemeente Haarlemmermeer kiest voor een gebiedsgerichte benadering. Binnen de gemeente Haarlemmermeer zijn verschillende gebieden met een eigen karakteristiek en functionaliteit onderscheiden. Elk van die gebieden kent een andere kwaliteit en vraagt een andere inrichting. Rekening moet worden gehouden met de natuurlijke eigenschappen van een gebied.

In stand houden van de ruimtelijke structuur van de Haarlemmermeer

De Haarlemmermeer heeft een zeer herkenbare ruimtelijke structuur, bestaande uit een combinatie van twee netwerken:

- Een groen netwerk van dijken, fortificaties, parken en agrarisch gebied
- Een blauw netwerk met de ringvaart, poldervaarten, tochten en sloten.

Met het nederzettingenpatroon van de laatste halve eeuw is het landschap niet verdwenen, maar wel van karakter veranderd. Het specifieke polderlandschap is nog herkenbaar in de agrarische kavels en een aantal grote en kleinere fragmenten, ingekaderd door infrastructuur en woon- en werkgebieden. Vooral langs de west- en zuidzijde is er nog sprake van echte openheid.

In het centrale deel van Haarlemmermeer dienende resterende verre doorzichten gekoesterd te worden.

Identiteit, uitstraling en structuur

- Uitgangspunt op elke locatie zijn de eerder gekozen ontwerpuitgangspunten, karakteristieken, kwaliteiten van de plek, de uitstraling en het bestaande kleur- en materiaalgebruik.
- Elke plek maakt deel uit van een grotere structuur en gebiedstype. De plek staat in verbinding met zijn omgeving en er is samenhang tussen de openbare ruimte en de bebouwing in de directe omgeving.
- Cultuurhistorische en archeologische waarden worden gekoesterd.
- Er is voorzien in de mogelijkheid voor beeldende kunst in de openbare ruimte.
- Er is een eenduidig straatbeeld. Voorkom verrommeling van het straatbeeld door afstemming van de vele visuele obstakels (bijvoorbeeld containers, verkeersborden, paaltjes, lichtmasten).
Er is oog voor verhoudingen van schaal en maat.

2.3. Onderhoudbaarheid

Een onderhoudbare openbare ruimte

- Gebieden zijn met een gemiddelde onderhoudsinspanning schoon, heel en veilig te houden.
- De inrichting is onderhoudsarm.
Voorbeelden zijn: Voldoende ruimte rondom objecten en gebouwen, gebruik van kleurechte materialen of het blokkeren van te smalle looproutes door obstakels.
- Standaardiseer maatvoering en eenheden. Standaardisatie van gekozen materiaal en uitvoering in grotere eenheden maakt onderhoud gemakkelijker (bv de breedte van de berm past bij breedte van de gebruikte maaimachines).
- Maak alles toegankelijk voor onderhoudsmachines en zorg voor voldoende draagkracht in de ondergrond.
Voorkom het ontstaan van hoeken, obstakels, hoogteverschillen waar de machine niet bij kan. Denk hierbij aan veeg- en maaimachines, maar ook aan hoogwerkers, maaiboten, kolkenzuigers.
- Rondom gebouwen en kunstwerken is voldoende ruimte zodat deze toegankelijk zijn voor het plegen van onderhoud.
- Geef handhaving en toezicht voldoende overzicht. Denk hierbij aan het voorkomen van 'verstophoekjes', schaduwwerking van beplanting en te hoog doorgroeiende beplanting.
- De openbare ruimte voldoet aan ARBO- en veiligheidseisen.
Materialen moeten machinaal aangebracht kunnen worden.
Voor het uitvoeren van onderhoud gelden veiligheidseisen, bijvoorbeeld bij werken langs drukke wegen (afzettingen langs middenbermen). Ook moet bijvoorbeeld bij toepassing van zware materialen machinaal bestraten mogelijk zijn.
- Bij Design and Build opdrachten (zoals rotondes): Opdrachtnemer beschikt over vakbekwame ontwerper en expertise op het gebied van duurzaamheid bij groenontwerpen.
Hier wordt bedoeld kennis van:
 - de bemesting en bestrijdingsbehoefte van beplanting
 - de milieubelasting van diverse soorten bemesting en bestrijding
 - duurzaam bodembeheer en plantkeuze in relatie tot bodemkwaliteit en andere groeiomstandigheden
 - herkomst van planten en biodiversiteit

Kostenbewust

- het beheer en onderhoud van de openbare ruimte past binnen de gemeentelijke onderhoudsbudgetten.
Vanaf 2012 vindt geen automatische ophoging van beheerbudgetten voor areaaluitbreiding meer plaats. Voor bepaling van de beheerbudgetten wordt gebruik gemaakt van de aanlegkosten en de beheerlastenraming en van informatie over de feitelijke wijzigingen in de inrichting op de Basiskaart Grootchalige Topografie (BGT/IMG0).

2.4. Bewonersparticipatie

Participatie inrichting openbare ruimte

Gebruikers van de openbare ruimte worden met participatie bij de inrichting van de openbare ruimte betrokken.

Participatie met wijk- en dorpsraden (volgens het convenant “Spelregels voor Participatie” van juni 2009), omwonenden en vertegenwoordigers uit de markt maakt deel uit van het ontwerpproces van elke (her)inrichting.

Participatie beheer openbare ruimte

De gemeente Haarlemmermeer streeft om bewonersparticipatie in het beheer van het groen mogelijk te maken.

De inrichting van openbaar groen plekken kan zo worden voorbereid, dat bij beheer door bewoners meerwaarde ontstaat ten opzichte van het standaard gemeentebeheer. Bijvoorbeeld door veel variatie in hoogte en expositie op de zon aan te brengen, en mogelijk verschillende grondsoorten in te voegen en bosranden golvend vorm te geven.

De volgende plekken komen in aanmerking voor bewonersparticipatie over toekomstig beheer:

- Bosjes en bossen compleet met mantel en zoom lenen zich om via bewonersparticipatie aangevuld te worden met kruiden, en een beheer om opslag tegen te gaan.
- Bij oevers en moeras kan door kleinschalig gefaseerd maaibeheer met afvoer door vrijwilligers een grote variatie aan microbiotopen worden opgebouwd, met navenant veel soorten planten en insecten.
- Weiden en akkers kunnen via kleinschalig beheer bijvoorbeeld handmatig wieden en aanplanten/inzaaien de biodiversiteit verhogen.
- De middenstip van een rotonde kan worden geadopteerd waarbij het beheer wordt overgenomen door particulieren.

2.5. Veiligheid

Een (sociaal-)veilige openbare ruimte

- De inrichting van de openbare ruimte voldoet aan de doelstellingen van het door de raad vastgestelde Integrale Programma Veiligheid (R, 2.1-1)
- De openbare ruimte voldoet aan de basiseisen van het Politiekeurmerk Veilig Wonen. (R, 2.1-2) Aan tenminste 60% van de van toepassing zijnde aanvullende eisen moet worden voldaan. Ook de gebieden die buiten de reikwijdte van het politiekeurmerk vallen, dienen sociaal veilig te worden opgeleverd
- Voldoe aan de brandweereisen met betrekking tot de bereikbaarheid van opstelplaatsen, brandkranen en waterinnamepunten ten behoeve van een adequate blusvoorziening. Het plan dient in overleg met de brandweer te worden opgesteld. Een en ander volgens de “Handleiding Bluswatervoorziening en Bereikbaarheid” van de Nederlandse Vereniging voor Brandweezorg en Rampenbestrijding (R, 2.1-3).
- Er zijn sociaal veilige routes voor langzaam verkeer (B)

2.6. Duurzaamheid

Een goede, duurzaam ingerichte openbare ruimte gaat langer mee en hoeft minder snel vervangen te worden. Ook valt vaak winst te boeken op het verbeteren van de milieukwaliteit. In de DIOR hebben duurzaamheidsambities een prominente plek.

De gemeente vervult een voorbeeldrol wanneer het gaat om duurzaam inkopen en inrichten en wil dit graag stimuleren en faciliteren. Sinds 2008 dienen er bij inkoop- of aanbestedingstrajecten van de gemeente duurzaamheidscriteria te worden toegepast en als eisen en wensen te worden opgenomen in het aanbestedingsdocument. Daarbij wordt aansluiting gezocht bij landelijke criteria (Agentschap NL) en bij de uitwerking van het thema Duurzaamheid, Kennis en Innovatie uit het collegeprogramma en het raadsvoorstel "Ruimte voor duurzaamheid" (2010.0055103).

Er zijn meerdere methoden om duurzaamheidsprestaties meetbaar te maken, o.a. GPR en BREEAM¹. Deze laatste is oorspronkelijk een methode om de mate van duurzaamheid van gebouwen te meten, ontwikkeld door de Dutch Green Building Council. Recent is daar een methode voor gebiedsontwikkeling bij ontwikkeld. Dit spitst zich voor de openbare ruimte toe op het reduceren van materiaalgebruik door het hergebruiken van materialen en het zodanig toepassen van materialen dat deze in de toekomst kunnen worden hergebruikt. Er kan gescoord worden op negen onderdelen, te weten: management, gezondheid, energie, transport, water, materialen, afval, landgebruik en ecologie en vervuiling. Bij BREEAM wordt een onderscheid gemaakt tussen vier gebiedstypen, namelijk; buitenstedelijk gebied, stadsrand, stedelijk gebied en bedrijventerreinen. De criteria zijn op alle gebieden van toepassing.

Voor de bevordering van de arbeidsparticipatie van mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt (Social Return) is in het inkoop- en aanbestedingsbeleid een sociaal criterium vastgesteld dat toegepast moet worden bij de inkoop van een aantal productgroepen. Het criterium luidt: minimaal 10 % van de opdrachtsom moet besteed worden aan personen met een afstand tot de arbeidsmarkt..

Duurzaam ruimtegebruik

- Wees selectief in de programmering in de zin van de inrichting en invulling van de ruimte.
- Maak verantwoorde keuzen en beperk gebruik van grondstoffen en materialen (kringlopen en lange levensduren, zuinig energieverbruik). Onderzoek de duurzame alternatieven die technisch en financieel haalbaar zijn.
Onderzoek bijvoorbeeld de financiële en technische haalbaarheid van energieopwekking uit asfalt.
- De inrichting van de openbare ruimte draagt bij aan een betere sociale en fysieke leefomgeving.
- Richt lege ruimtes in met een tijdelijke functie:
- Bouwplaatsen die langer braak liggen en lege plekken kunnen worden ingericht als park, speelplek of hondenuitlaat- en losloopgebied.
- Creëer plekken waar bomen waardevol of monumentaal kunnen worden.

Duurzame mobiliteit

- Neem voldoende ruimte op voor de fiets en ander langzaam verkeer.
- Garandeer de bereikbaarheid van voorzieningen.
- Wegen worden geschikt gemaakt voor (hoogwaardig) openbaar vervoer.
- Creëer en versterk knooppunten van openbaar vervoer door realisatie van een goede ketenmobiliteit.

¹ BREEAM - Building Research Establishment Environmental Assessment Method: een methode om de duurzaamheid te meten over een breed spectrum van mogelijke aandachtsvelden.

- Parkeerregulering vindt plaats op basis van het vastgesteld beleid in het Deltaplan Bereikbaarheid. Afhankelijk van de situatie moet rekening worden gehouden met blauwe belijningen, bebording, betaalautomaten etc.

Duurzaam waterbeheer

- Duurzaam waterbeheer is het winnen, gebruiken en retourneren van water aan en uit het milieu onder een aantal voorwaarden:
 - De natuurlijke voorziening mag niet worden overschreden. Het gebruik van het water moet afgestemd worden op de kwaliteit van het water dat gewonnen wordt.
 - De kwaliteit mag bij teruggave aan de natuur niet aangetast zijn.
 - De omvang van het gebruik moet minimaal zijn en de duur maximaal.
 - De natuurlijke omstandigheden moeten zowel bij opname als afgifte worden gehandhaafd en zo mogelijk verbeterd.
- Het huidige en toekomstige watersysteem dient duurzaam ingericht en beheerd te kunnen worden conform beleid Waterplan Haarlemmermeer.
- Het onderhoud van water is geregeld in de keur van Rijnland.
- Algemene principes voor duurzaam waterbeheer (in de stad) zijn:
 - Een veilig watersysteem met goed functionerende waterkeringen.
 - Niet afweten van problemen naar andere compartimenten in ruimte of tijd.
 - Geen overlast of tekort van water, noch binnen noch buiten het stedelijk gebied.
 - Versnippering in het watersysteem tegengaan.
 - Een biologisch gezond watersysteem realiseren.
 - Een ecologische infrastructuur realiseren, zowel binnen het stedelijk gebied als naar buiten toe.
 - Gebruik maken van het zelfreinigend vermogen van het watersysteem.
 - Gebiedseigen water vasthouden (waterconservering) en inlaat van gebiedsvreemd water beperken.
 - Schoon water benutten en bufferen (bijvoorbeeld schone kwel en afstromende neerslag van schone oppervlakken).
 - Het ordeningsprincipe 'water stroomt van schoon naar vuil' toepassen: verontreinigende functies benedenstrooms plaatsen van kwetsbare functies/gebieden
 - Vervuiling bij de bron aanpakken.
 - Verspreiding van (diffuse) verontreinigingen voorkomen.
 - Beheer en onderhoud optimaliseren, zowel binnen het watersysteem als de afvalwaterketen.
 - De ontwatering en de afwatering van verhardingen moet zeker gesteld zijn door voorzieningen op gemeentelijk terrein.
 - Onderwater talud van 1:3. Raadpleeg Rijnland bij aanleg.
- Beperken van diffuse bronnen/lozingen.
 - *Volgens de uitgangspunten zoals onder andere vastgelegd in de Nationale Pakketten Duurzame Stedenbouw en Duurzaam Bouwen moet het gebruik van duurzame bouwmaterialen bij nieuwbouw- en verbouwactiviteiten worden gestimuleerd, teneinde een duurzame stedelijke ontwikkeling te kunnen waarborgen. In relatie tot de waterkwaliteit moet de toepassing van uitlogbare bouwmaterialen - zoals koper, zink en lood - voor dakbedekking, gevelbekleding, regenwaterafvoer, drinkwaterleidingen of straatmeubilair worden vermeden.*
 - Het gebruik van bestrijdingsmiddelen en bemesting bij het beheer en onderhoud van (openbare) groenvoorzieningen moet worden voorkomen.
 - De Haarlemmermeer is dusdanig ruimtelijk en economisch in beweging dat de gemeente streeft naar praktisch haalbare en pragmatische oplossingen voor waterknelpunten.

- Daar waar er kansen liggen in nieuwe ontwikkelingen, dient duurzaam waterbeheer zo vroeg mogelijk in het (ontwerp)proces een plek krijgt.
- Waterberging wordt zo mogelijk gecombineerd met ander grondgebruik.

Bodem en grondverzet

- Houd bij het aanbrengen van constructies in de bodem rekening met het risico van het 'opbarsten van de grond' in Haarlemmermeer door de grote grondwaterspanning.
- Bodemonderzoek is verplicht bij grondverzet (ten behoeve van de aanleg van constructies, wegen, groen enzovoort). Combineer dit onderzoek met geo-/hydrologisch onderzoek, bodemkundig (bodemprofiel)- en grondwateronderzoek.
- Streef naar een gesloten grondbalans: Over de grenzen van een werk vindt zo min mogelijk aan- en of afvoer plaats van grond, die geschikt is als secundaire bouwstof.
- De grond vrijkomend uit het werk wordt zo mogelijk binnen het werk hergebruikt (evt. in uitwisseling met naburige werken).
- Activiteiten beperken die toename van kwel bevorderen

2.7. Ecologie en dierenwelzijn

Flora en fauna

- Controleer voor elk project of er zich beschermde flora en fauna in het plangebied bevindt.
- Pas de gedragscode toe:
 - voor groenonderhoudsprojecten de gedragscode “Bestendig beheer groenvoorzieningen”
 - voor nieuw aan te leggen en renovatie projecten de gedragscode “Ruimtelijke ontwikkeling & inrichting”
 - voor water de gedragscode “Flora- en Faunawet voor waterschappen”
 - voor bosschages de “gedragscode bosbeheer Bosschap”.
- De volgende wettelijke randvoorwaarden zijn van toepassing (neem bij twijfel altijd contact op met de polderecoloog):
 - Beschermde soorten moeten worden ontzien bij ruimtelijke ingrepen. Zowel bij ontwerp en uitvoering als bij het beheer achteraf. (W)
 - Bij de soorten van de zwaarste bescherming (tabel III, dit zijn in de Haarlemmermeer de rugstreeppad, de poelkikker, de bittervoorn en de vleermuizen) moet bij ingrepen altijd ontheffing worden aangevraagd. In geval van twijfel is altijd een onderzoek noodzakelijk voordat aan de uitvoering kan worden begonnen. (W)
 - Broedende vogels vallen, zo lang zij broeden, onder de zwaarste bescherming. (W)
In de praktijk betekent dit dat altijd buiten de broedtijd van vogels moet worden gewerkt of dat voorkomen moet worden dat ergens vogels gaan broeden. Pas als is vastgesteld door een ter zake deskundige dat er geen broedvogels aanwezig zijn mag er gewoon worden gewerkt (zie voor actuele meldingen en waarnemingen de website van de gemeente).
 - Bij soorten van een lichter beschermingsregime (tabel II) moet altijd volgens een ministerieel goedgekeurde gedragscode worden gewerkt. (W)
In die code staan dan al de juiste stappen en maatregelen opgenomen van hoe te handelen bij de aanwezigheid van beschermde soorten. Zie voor de lijst van beschermde soorten tabel II eveneens de website van de gemeente. Voorbeelden van beschermde soorten tabel II zijn de meeste orchideeën, de meerval, de kleine modderkruiper en de rivierdonderpad.
 - Als niet volgens de gedragscode wordt gewerkt is er alsnog een ontheffing verplicht, voordat met het werk kan worden begonnen. (W)
 - Te allen tijde geldt de zorgplicht: de aanwezige dieren moet door de gehanteerde werkwijze/werkvolgorde de gelegenheid worden geboden om zelf actief een veilig heenkomen te zoeken (geldt ook voor algemene soorten). (W)
 - Bij (kade)muren en gebouwen wordt een natuurtoets uitgevoerd om de kans op de aanwezigheid van vleermuizen te onderzoeken en te bepalen of vervolgonderzoek en compenserende maatregelen nodig zijn. (R)
 - Bij bijzondere of beschermde muurplanten kunnen voorzorgsmaatregelen nodig zijn. (R)

Dierenwelzijn

Dieren dragen bij aan een levendige en leefbare stad en samen zijn wij verantwoordelijk voor de dieren. Bij de inrichting van de openbare ruimte wordt rekening worden gehouden met de dieren die in de Haarlemmermeer leven, denk aan natuurvriendelijk groen, het realiseren van specifieke voorzieningen zoals nestkasten en het aanwijzen van gebieden als hondenuitlaat- en losloopgebieden.

- Elk plan in groengebieden (ook kleinschalig in een woonwijk) wordt voorgelegd aan de polderecoloog om te adviseren over de lokale mogelijkheden voor diervriendelijke inrichting en het verhoging van de biodiversiteit.

- Er wordt voorzien in hondenuitlaatroutes en losloopgebieden.
- Er kan op veel manieren rekening worden gehouden met het leefgebied van dieren- en plantensoorten in de Haarlemmermeer. Dit geldt zowel voor recreatiegebieden als voor parken en buurtgroen

Enkele voorbeelden van inrichting, diervriendelijk is en positieve effecten op de biodiversiteit.:

- *Aanleg van takkenrillen*
- *Gefaseerd hakhoutbeheer.*
- *Aanleg van bosplantsoen met bomen, struiken en kruidenlaag, zo mogelijk voorzien van een bos zoom en een mantelzone.*
- *In het bos laten van hout, zo mogelijk variabel in maat en soort.*
- *Inspelen bij invulling op de ondergrond (vochtgehalte, kalkgehalte, zoutgehalte enz.), door de juiste soorten planten neer te zetten: inheemse soorten, liefst van inheems bronmateriaal, dat afgestemd is op de omstandigheden op de groeiplek. Bomen, struiken en kruiden.*
- *Bij amfibieën zorgen voor dicht bij elkaar gelegen plekken voor voortplanting (water), leefgebied (vaak bos), overwinteringsplek (bos of los zand, of water). Elke soort stelt eigen eisen!*
- *Bij insecten zorgen voor voortplantingsplek (voedselgewassen, waardplanten, voedselplek voor volwassenen (bloemen met nectar) en overwinteringsplekken (vaak oude holle stengels).*
- *Mogelijk plaatsing van insectenhotels.*
- *Onder bruggen en aan gebouwen waar mogelijk aanbrengen van nestplekken voor zwaluwen.*
- *In stand houden oude bomen als foerageergebieden voor vleermuizen.*

3. Hoofdinfra

3.1. Kenmerken

De hoofdinfrastructuur bestaat uit de belangrijkste (water-)wegen in de gemeente, inclusief de bermen en watergangen langs de wegen. Het betreft de stroomwegen en gebiedsontsluitingswegen die door de kernen lopen. Voorbeelden zijn de Van Heuven Goedhartlaan en de Hoofdweg.

Veel hoofdinfrastructuur is toegedeeld aan het gebied waar het doorheen loopt: Zo vallen wegdelen tussen de kernen onder het 'buitengebied' en in de centra onder het gebied 'centrumgebied'.

Hoofdinfrastructuur die samen valt met het cultuurhistorische raamwerk van de Haarlemmermeer, neemt een aparte plaats in. Deze hoofdinfrastructuur moet zoveel mogelijk passend worden gemaakt met het cultuurhistorische raamwerk. Het cultuurhistorische raamwerk is namelijk het allerhoogste geclassificeerde functionele gebied, zie ook de paragraaf 'verkeer'..

Stroomwegen (A4, A5, A9, A44, deels N205 en N201) en regionale gebiedsontsluitingswegen (N207 en deels N205) zijn geen onderdeel van de originele hoofdstructuur van de polder. Dit geldt met name buiten de bebouwde kom. Het zijn geen gemeentelijke wegen maar de gemeente stemt het verkeerskundige en landschappelijke profiel af met deze wegbeheerders.

De functie van de hoofdwegen is vooral verbindend en ontsluitend. Het zijn drukke wegen waarlangs veel mensen zich dagelijks verplaatsen. De openbare ruimte rond en langs deze hoofdinfrastructuur bepaalt dan ook voor veel bewoners en passanten het beeld van de gemeente Haarlemmermeer. Daarom is het van belang dat deze wegen en hun omgeving een verzorgde en representatieve uitstraling hebben.

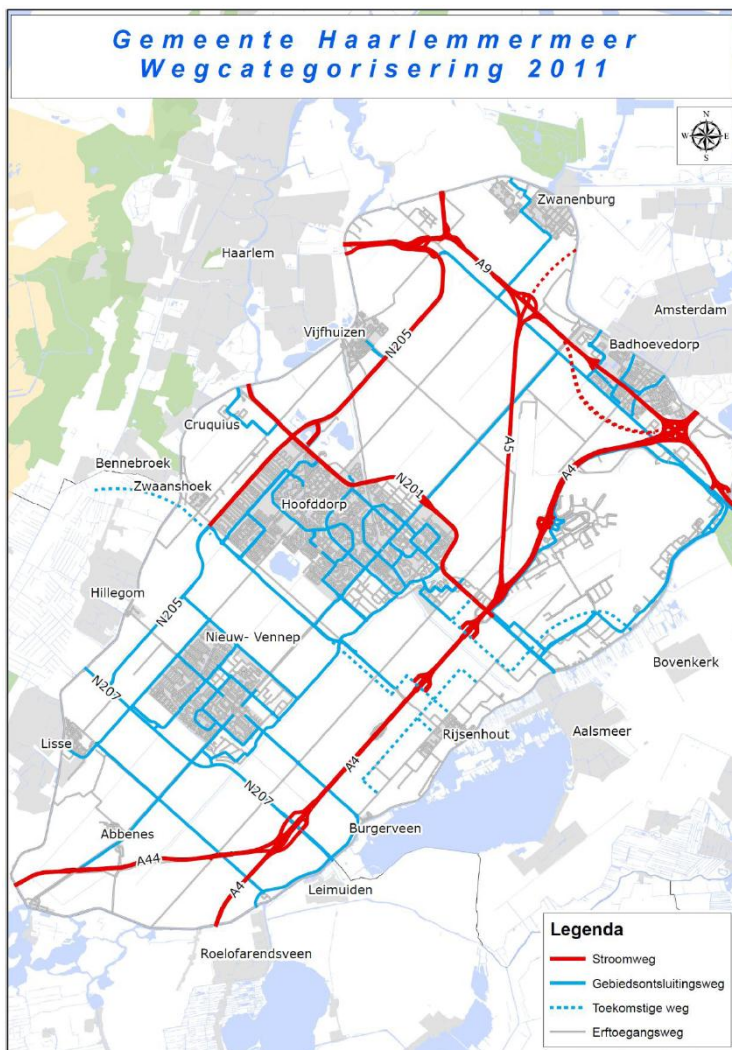
Belangrijke eigenschappen zijn een goed verzorgd en groen karakter langs de hoofdinfrastructuur in en door de kernen.

Inrichting

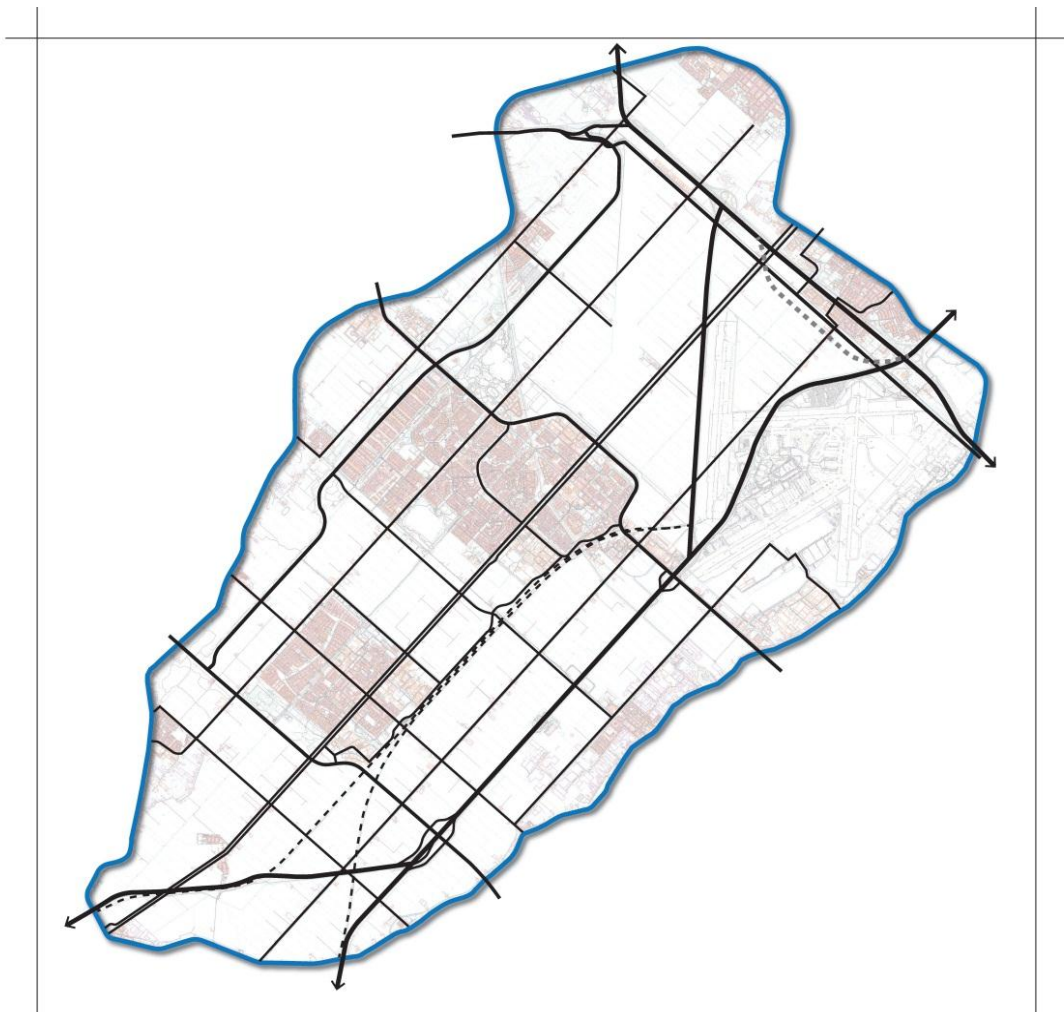
- Hoofdinfrastructuur heeft een specifiek wegprofiel, afgestemd op een hoge gebruiksdruk van vooral (zwaar)gemotoriseerd verkeer en fietsers.
- De wegen zijn overzichtelijk.
- Onder het wegprofiel/de bermen/voetpaden liggen veel nutstracés
- Langs hoofdinfra zijn veel specifieke voorzieningen aanwezig ten behoeve van het openbaar vervoer (bv.abri's)
- De verharding is vooral degelijk en functiegericht.
- Overhoeken worden vrijgehouden van obstakels
- Hoofdzakelijk bomen in gras

Beheer

- Het groenbeheer bestaat vooral uit snoeien en maaien van bermen, randen en bomen.
- Verharding: vervanging en herstel op basis van controles en bijhouden belijningen en signaaltekens
- Reiniging: Vooral onkruidbeheersing voetpaden, straatvegen waarbij zowel het veeg- als het zwerfvuil wordt verwijderd en reiniging verkeersborden en paaltjes.
- Gladheidsbestrijding: De gladheid wordt bestreden volgens het gladheidbestrijdingsplan opgesteld door de Gemeente Haarlemmermeer.
- Watergangen worden onderhouden volgens de regels van Rijnland.
Drijfvuil in de watergangen wordt regelmatig verwijderd en de baggerfrequentie is hoger in de watergangen waar verondieping een rol speelt.

3.2. Menukaart Hoofdinfra

Legenda	Functionele gebieden				
	Centrum	Woongebied	Bedrijventerrein	Recreatiegebied	Hoofdinfra
A. Raamwerk					
B. Hoogstedelijk gebied					
C. Stedelijk gebied					
D. Laagstedelijk gebied					
E. Buitengebied en lintbebouwing					

3.3. Ambitieprofiel beheer hoofdinfra

AMBITIEPROFIEL HOOFDINFRA		
<p>'schoon' niveau basis+</p> 	<p>'heel' niveau basis</p> 	<p>'veilig' niveau basis</p>
<p>AMBITIE: Niveau 'basis' (B)</p> <p style="text-align: center;"> A+ A B C D </p> <p style="text-align: center;"> acceptabel ingrijpmoment </p>		
<p>De openbare buitenruimte in de hoofdinfrastructuur wordt in de kernen gekenmerkt door een verzorgd en schoon beeld. Voor het reinigen van de straten en voetpaden wordt basis+ nagestreefd (verzorgde en schoon beeld). De staat van verharding en het groen, zoals bermen en heestervakken, worden op een 'basis' niveau onderhouden.</p> <p>Kernwoorden van dit niveau zijn: <i>herkenbaar, waarborging van veiligheid en functionaliteit</i></p>		
BEHEERUITGANGSPUNTEN		
<p>Schoon</p> <ul style="list-style-type: none"> • Uniformiteit en herkenbaarheid in materiaalgebruik en ontwerp • weinig zwerfvuil • weinig graffiti • schoon meubilair • weinig veegvuil • geen illegale stort • drijfvuil mag in beperkte mate aanwezig zijn • Vooral de randen/banden • schoon houden 	<p>Heel</p> <ul style="list-style-type: none"> • Het meubilair moet heel en functioneel zijn • Weinig schade aan het groen • Nauwelijks schade aan verharding • De kolken en duikers moeten heel en functioneel zijn • Groen inrichting en onderhoud moeten bijdragen aan herkenbaarheid 	<p>Veilig</p> <ul style="list-style-type: none"> • Groenvoorzieningen beperken niet het zicht op kruispunten • Groen groeit niet te ver over wegen, fiets- en voetpaden. • Vrij zicht op doorgangen, speelplaatsen en scholen • Bebording en verlichting functioneren optimaal • Groen en kunstwerken mogen niet afleiden

4. Centrum

4.1. Kenmerken

De centra zijn de visitekaartjes van de gemeente. Het zijn de verzamelpunten van winkels, voorzieningen en mensen. De uitstraling is netjes, exclusief en in een aantal gevallen historisch, de sfeer is gezellig. In de kernen Hoofddorp, Badhoevedorp, Nieuw Vennep, Rijsenhout, Vijfhuizen en Zwanenburg is een dergelijk centrum aanwezig. We onderscheiden historische centra en moderne centra. De uitstraling van deze twee type centra is verschillend. Het sfeerbeeld in een historisch centrum wordt sterk bepaald door de gebouwen, het materiaal gebruik is luxe en 'statig'. Moderne centra zijn ruimtelijker en meer functioneel ingericht. Het materiaalgebruik is modern. Het type centrum zegt niet per definitie iets over de gebruiksdruk.

Centra dienen vaak als visitekaartje en herbergen meestal belangrijke publieke functies. Er zijn sociale en dienstverlenende instanties aanwezig zoals gemeentehuizen, postkantoren, banken, winkels en horeca. Er vinden markten plaats en zijn er regelmatig evenementen, zoals braderieën.

Inrichtingsprincipes

- Gekenmerkt door veel verharding, meubilair en relatief weinig groen.
- Het materiaalgebruik is luxe. Materiaalkeuze echter altijd in overleg met de wegbeheerder.
- Veel sierbestrating toegepast zoals gebakken klinkers en graniet.
- Meubilair is vaak van staal, speciale lichtmasten in nostalgische of juist moderne uitvoering
- Het groen bestaat vooral uit bomen, vaak in leivorm en bloembakken/zuilen
- Beplanting wordt vaak verhoogd aangebracht.
- De bewegwijzering is uitgebreid en vaak in een speciaal 'centrum type'.
- De inrichting dient soms specifiek ter aankleding van gebouwen en/of monumenten
- Relatief veel kleine, onderhoudsintensieve elementen als paaltjes, sierhekwerken, banken, pilaren, borden etc.
- Bij weginrichting veel aandacht schenken aan langzaam verkeer. In bijzondere gevallen wordt "shared space" of een traverse als oplossing toegepast.
- Participatie door winkeliersverenigingen.

Beheeruitgangspunten

- Intensief beheer van de openbare ruimte, dus inzet van meer middelen noodzakelijk.
- Meer vandalisme en oneigenlijk gebruik.
- Door hoge gebruiksdruk veel slijtage van verharding, meubilair en beplanting.
- Gladheidsbestrijding: De gladheid wordt bestreden volgens het gladheidsbestrijdingsplan opgesteld door de Gemeente Haarlemmermeer.
- Watergangen zijn schoon en helder, oevers worden regelmatig gemaaid (stankoverlast wordt voorkomen).
- Door veel kleine elementen vaak moeilijk te beheren.

- Piekbelastingen door evenementen zoals markten, koopavonden, kermissen en andere bijeenkomsten.

4.2. Menukaart Centrum

Legenda	Functionele gebieden				
	Centrum	Woongebied	Bedrijventerrein	Recreatiegebied	Hoofdinfra
A. Raamwerk					
B. Hoogstedelijk gebied					
C. Stedelijk gebied					
D. Laagstedelijk gebied					
E. Buitengebied en lintbebouwing					

4.3. Ambitieprofiel beheer centrum

AMBITIEPROFIEL CENTRUM

'schoon niveau basis+

'heel' niveau basis+

'veilig' niveau basis+

AMBITIE: Niveau 'basis+' (A)

De beheer kwaliteit in de winkelstraten en op de centrale pleinen dient van een 'basis+' niveau te zijn. Bij de centra past een intensiever beheer. De gebruiksdruk en de pieken vragen om een aangepast beheer. Het uitvoeren van werkzaamheden wordt sterk bepaald door winkeltijden, markten en speciale gebeurtenissen. Dit, terwijl de frequentie van werkzaamheden, bij een intensief beheer hoog ligt. Dit vraagt dus om een specifieke planning van inzet van mankracht, materieel en middelen.

De openbare buitenruimte van de centra wordt gekenmerkt door een zeer verzorgd en schoon beeld. De verkeersveiligheid is hoog. Onkruidgroei en zwerfvuil komen nauwelijks voor. Verharding is heel en dus vrij van gaten en kuilen. Waterplassen zijn er tijdens en na neerslag nauwelijks. Ook meubilair en bebording zijn onbeschadigd en eventuele beschadigingen/vervuiling worden snel verholpen/schoon gemaakt.

Kernwoorden van dit niveau 'basis+' zijn: *netjes, visitekaartje, uitstraling, beeldkwaliteit, veiligheid en gebruiksgemak*

BEHEERUITGANGSPUNTEN

Schoon

- Nauwelijks zwerfvuil, veegvuil en blad
- Nauwelijks onkruid op verharding
- Geen of zeer tijdelijk graffiti
- Schoon meubilair
- Geen illegale stort en bijplaatsingen afval of zeer tijdelijk
- Er is nauwelijks drijfvuil aanwezig

Heel

- Materialen met nieuwe uitstraling (m.u.v. historische materialen)
- Meubilair is heel en netjes
- Groen is compleet en vitaal
- Verharding is heel, er zijn nauwelijks sporen, gaten en scheuren
- De kolken en duikers zijn heel en functioneel

Veilig

- Groenvoorzieningen beperken niet het zicht op kruispunten
- De openbare verlichting functioneert
- Speelvoorzieningen voldoen aan de wettelijke veiligheidsnormen

5. Woongebieden

5.1. Kenmerken

Woongebieden zijn belangrijk voor de inwoners van de gemeente als woon- en leefruimte. De openbare ruimte in woonwijken wordt daarom ook beschouwd als 'het verlengde van de particuliere tuin'. Hier moeten bewoners de openbare ruimte ervaren als een gemeenschappelijke ruimte waar men gezamenlijk voor verantwoordelijk is. De openbare ruimte moet de bewoners gebruiksmogelijkheden bieden, zoals ruimte voor spelen, of de mogelijkheid om interessante korte wandelingen in de wandelbossen en parken te maken.

De woonwijken binnen de gemeente zijn in verschillende perioden aangelegd en zijn daarmee herkenbaar in uitstraling, materiaalgebruik en de verschillende hoeveelheid groen in de wijken (ruimtelijkheid, stedelijkheid). Ondanks deze verschillen is de inrichting van buitenruimte in woonwijken in grote lijnen standaard. Randen van woonwijken die de overgang naar een extensief beheergebied/natuur vormen worden aan de buitenzijde extensief beheerd.

De openbare ruimte in woongebieden (incl. parken) is in eerste instantie functioneel ingericht. Functies als spelen, recreatie, parkeren en bereikbaarheid staan voorop. Naast functionaliteit zorgt het groen in de wijken vaak voor 'aankleding' (bv. bomen) en scheiding van openbare ruimtes (bv. hagen en bosplantsoenen). Het materiaalgebruik van verharding, groen en meubilair is afgestemd op de functionele functie te denken aan betontegels, asfalt, betonklinkers, bodembedekkende heesterbeplanting en straatbomen.

Inrichtingsprincipes

- Verschil tussen functioneel en technisch ingerichte delen (woonwijk/randenaankleding).
- Wijkgroen gekenmerkt door functionele inrichting en beplanting.
- Relatief onderhoudsarme beheergroepen
- Veel groen zoals heesters, bosplantsoenen en gazon, laan- en straatbomen
- Oriëntatiepunten zoals rotondes, kruispunten en wegenstructuur
- Veel pleintjes, kleine plantsoenen en speelplaatsen
- Relatief veel watergangen en waterpartijen
- Sterk afgestemd op gebruik (denk bij groen aan; scheiding verkeer, omlijsting speelvoorzieningen, uitlaatgebieden voor honden)
- Natuurbeleving, aangenaam klimaat (lucht, temperatuur, beschutting)
- Liever geen extensief groen, als het er is dan alleen in "hoeken of randen" van de wijken
- Hanteer bij de (her)inrichting de wegcategorying zoals vastgesteld in het rapport "Wegcategorying 2011". Ook de werkwijze bij afwijking van deze categorying is aangegeven in dit rapport. Erftoegangsweg inrichten als 30 km/u met extra aandacht voor langzaam verkeer. Bij voorkeur op erftoegangswegen open verharding toepassen (klinkerbestrating). Indien

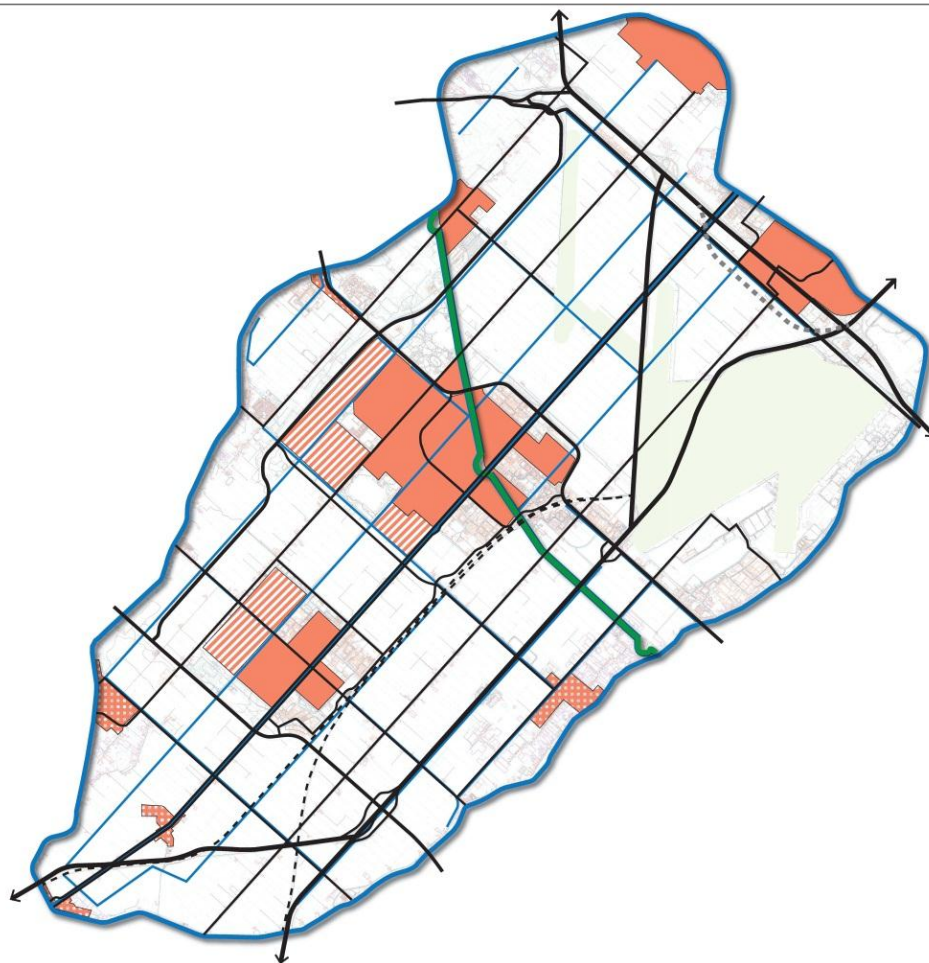
gebiedsontsluitingswegen het woongebied doorsnijden dan dient vooral aandacht te worden besteed aan de oversteekbaarheid voor het langzaam verkeer en de positie van fietsers in het profiel.

- In de verblijfsgebieden (woongebieden zonder hoofdwegen) kunnen vrij liggende fietsvoorzieningen worden aangelegd indien het hoofdfietsroutes betreft en indien er bijzondere attractiepunten zijn zoals scholen (zie ook schoolzones).
- Participatie van bewonersgroepen wordt gestimuleerd.

Beheeruitgangspunten

- Duidelijke zonering: dichtbij de bebouwing culturele beplanting en verder van de woningen (bijvoorbeeld 10,00 m erfgrans natuurlijk; randen, grens buitengebied).
- Groen; schoffelen, maaien en snoeien. In natuurlijke stroken bestaat het beheer vooral uit snoeien bosplantsoen en bomen en maaien kruidenberm/ ruw gras.
- Verharding: vervanging en klein herstel op basis van controles, meldingen en klachten.
- Reiniging: Vooral onkruidbeheersing en straatvegen waarbij zowel het veeg- als het zwerfvuil wordt verwijderd.
- Geen overgroei van beplanting over de stoep of erfgrans bewoners.
- Rekening houden met bereikbaarheid gladheidsbestrijding.
- Watergangen worden natuurlijk onderhouden (lage frequentie maaien, niet alle vegetatie verwijderen, drijfvuil verwijderen en baggeren).
- Bij overhoeken is de beplanting laag.

5.2. Menukaart Woongebieden

Legenda	Functionele gebieden				
	Centrum	Woongebied	Bedrijventerrein	Recreatiegebied	Hoofdinfra
A. Raamwerk					
B. Hoogstedelijk gebied					
C. Stedelijk gebied					
D. Laagstedelijk gebied					
E. Buitengebied en lintbebouwing					

5.3. Ambitieprofiel beheer woongebieden (incl parken)

AMBITIEPROFIEL (WOONGEBIEDEN INCL. PARKEN)		
<p>'schoon' niveau basis</p> 	<p>'heel' niveau basis</p> 	<p>'veilig' niveau basis</p>
<p>AMBITIE Niveau 'basis'</p> 		
<p>Bij een functionele inrichting met enige sierwaarde past een 'basis' beheer. Dit beheer is het gemiddelde uitgangspunt in een woonwijk, maar kan, indien de specifieke locatie daarom vraagt, iets meer ('intensief') of juist minder ('extensief') zijn.</p> <p>De openbare buitenruimte kenmerkt zich door een gemiddeld verzorgd en technisch adequaat beeld. De openbare ruimte is vooral functioneel en veilig. Onkruidgroei en zwerfvuil behoren in geringe mate tot het straatbeeld. Verharding is redelijk 'strak' maar er komt wel enige schade voor. Ook komt er incidenteel een bepaalde mate van schade aan meubilair en beplanting voor. Op functioneel niveau zakt de kwaliteit niet onder 'basis'. Kwaliteit 'extensief' komt voor als ingrijpmoment en alleen bij gemakkelijk te corrigeren beheergroepen zoals maaien gazons, snoei van heesters en reiniging van veegvuil.</p> <p>Kernwoorden van een basis-niveau zijn: <i>Functionaliteit, instandhouding, waarborging veiligheid, Voor de parken; eigen identiteit, oriëntatie en variatie</i></p>		
BEHEERUITGANGSPUNTEN		
<p>Schoon</p> <ul style="list-style-type: none"> • Geringe hoeveelheid zwerfvuil, veegvuil en graffiti • Functioneel meubilair • Acceptabele hoeveelheid onkruid • Standaard intensiteit maaien en randsnoei • Drijfvuil mag plaatselijk aanwezig zijn 	<p>Heel</p> <ul style="list-style-type: none"> • Het meubilair is functioneel • Alle elementen voldoen aan de wettelijke veiligheidsnorm • In wijkparken en wijkcentra speelt sierwaarde een belangrijke rol • Beperkte schade aan de verharding/berm is acceptabel • De kolken en duikers moeten heel en functioneel zijn 	<p>Veilig</p> <ul style="list-style-type: none"> • Uitzichthoeken mogen niet beperkt worden • Langs hoofdvoet- en fietspaden moet het groen sociaal veilig zijn • Afscherming speelplekken van elkaar en open water • Vrij zicht op doorgangen, speelplaatsen en scholen • Bebording en verlichting functioneren (schoon en heel) • In wijkparken ruimte voor ecologisch groen bijv. IJtochtzone

6. Buitengebied

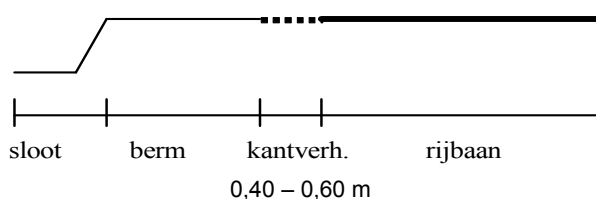
6.1. Kenmerken

Het buitengebied is het gebied buiten de woonkernen gelegen. De gemeente is hier verantwoordelijk voor de wegen, wegbermen, watergangen, bomen en het aanwezige straatmeubilair, mits in eigendom en/of beheer van de gemeente. Op een aantal plaatsen zijn recreatieve stroken ingericht die ook in onderhoud zijn bij de gemeente. Qua oppervlakte is het grootste deel van het buitengebied in eigendom van derden, zoals particulieren, de provincie. Zij hebben de verantwoordelijkheid tot het onderhouden van het meubilair, reiniging en de inrichting op hun eigen terrein. Bij de landelijke uitstraling van het buitengebied past een extensief beheerniveau.

Inrichtingsprincipes

- Het buitengebied heeft een standaard inrichtingsniveau en bestaat voornamelijk uit asfalt 1, bermen en laanbomen.
- Verharding onkruidwerend; asfalt, beton geen kleine elementen
- Veel, karakteristieke laanstructuren en bosplantsoen
- Voor oriëntatie in het buitengebied zijn eyecatchers aanwezig
- Rustplekken, bankjes etc.
- De berm is opgebouwd uit 2 delen, de 1e meter langs de weg / kantverharding en de overige berm:

Wegen binnen bebouwde kom

¹ fietspaden zijn uitgevoerd in tegels

Beheeruitgangspunten

- Het groenbeheer bestaat vooral uit snoeien en maaien van bermen, randen en bomen.
- Het meubilair, groen en verharding is relatief onderhoudsarm
- In het buitengebied vindt plaatselijk vervuiling plaats (zwerfafval, uitwerpselen, graffiti)
- Wel regelmatig overlast van illegale stort
- Door het gebruik van asfalt en type groen is er minimaal onkruidbeheersing nodig
- Veel snoeiwerkzaamheden door het relatief grote aantal laanbomen, soms dicht op de weg.
- De 2 bermonderdelen (zie tekening) vragen een verschillend beheerregiem.
- Veel aandacht voor natuurvriendelijke beheervormen (bermen) en ecologisch groen
- Tegengaan overlast gevende kruiden (jacobskruid, distels etc.) voor boeren

6.2. Landschappelijk Raamwerk

De gemeente streeft naar een sterk landschappelijk raamwerk dat de natuur- en recreatiegebieden met elkaar en met de woonwijken verbindt [Structuurvisie]. Bij nieuwe verbindingen wordt aangesloten op het netwerk van lanen, waterlopen en paden voor fietsers, wandelaars, ruiters en anderen.

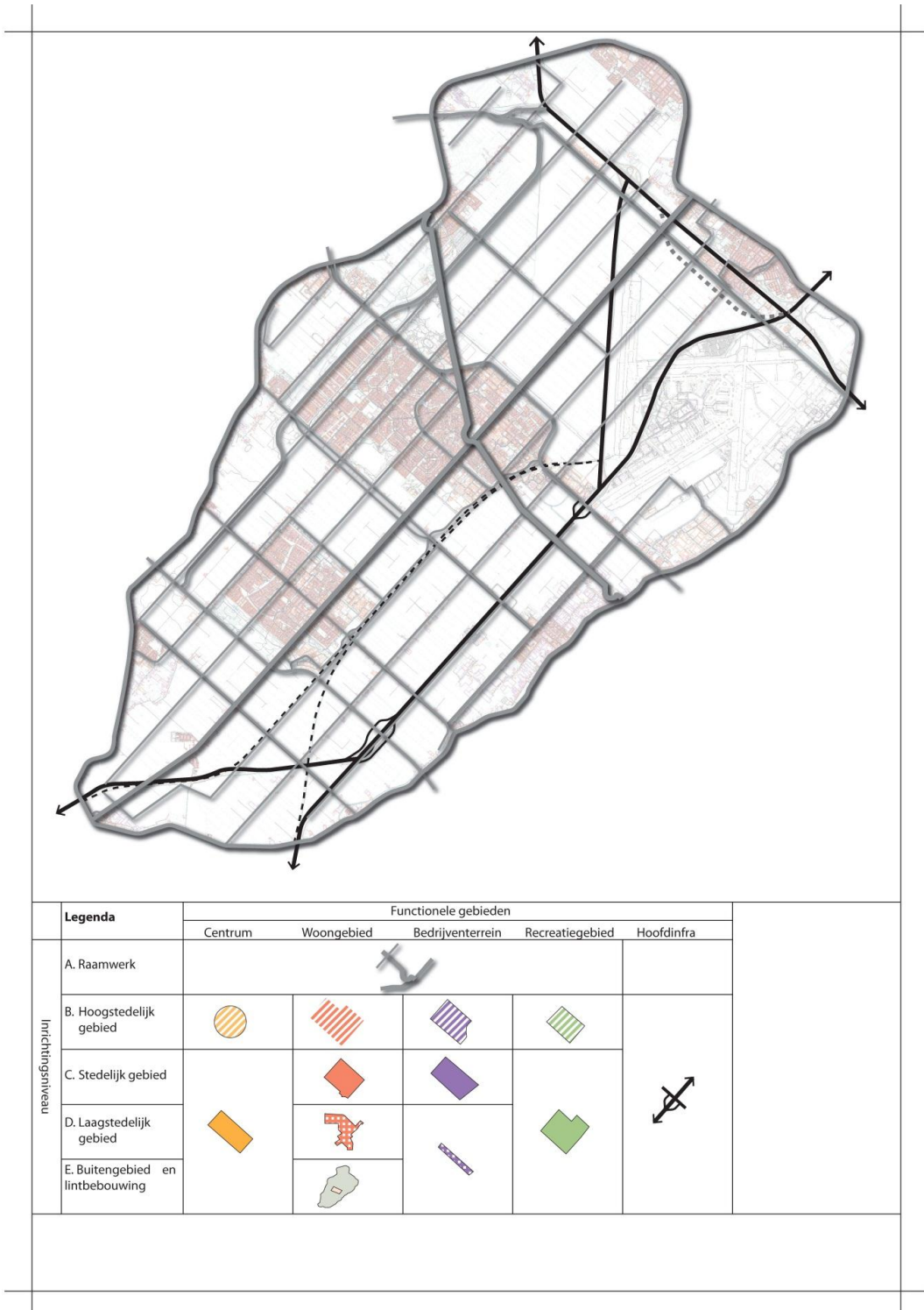
<ul style="list-style-type: none">• Zorg voor herkenbare, doorgaande routes, zoals de Geniedijk. Deze rijgen als een ketting de natuur- en recreatiegebieden aan elkaar.	
<ul style="list-style-type: none">• Het raamwerk begint in de dorpen, bij de voordeur. Het leidt langs groengebieden en doet onderweg attracties en voorzieningen aan en legt verbindingen over de Ringvaart naar de duinen, het Groene Hart, Spaarnwoude en andere recreatiegebieden in de omgeving.	
<ul style="list-style-type: none">• Langs de polderwegen liggen historische boerderijen waar ruimte is voor recreatieve functies. De Ringvaart kan een mooi 'rondje polder' worden.	
<ul style="list-style-type: none">• Bermen en waterkanten worden bevolkt door padden, vogels en vlinders en je kunt bloemen en bramen plukken.	

6.3. Historische beplanting

De provincie Noord-Holland heeft in 1997 een studie gedaan naar historische beplantingen op de Stelling van Amsterdam. Aanbevelingen omtrent historische beplanting zijn als volgt:

<ul style="list-style-type: none">• De landschappelijke keuzes worden gemaakt op basis van cultuurhistorie.	
<ul style="list-style-type: none">• De huidige beplantingsstructuur handhaven en vanwege de herkenbaarheid en eenheid in het beeld deze completeren over de open stukken.	
<ul style="list-style-type: none">• De bomerij ten noordwesten van fort bij Aalsmeer buiten het Voorkanaal koesteren en in stand houden als laatste stuk van de oorspronkelijke situatie.	
<ul style="list-style-type: none">• Het vervangen van bestaande bomen alleen indien nodig en bij voorkeur gefaseerd, zodat steeds een deel van het volwassen beeld behouden blijft.	
<ul style="list-style-type: none">• Bij de keuze voor een ander type boom streven naar een soort met een 'strak' silhouet.	
<ul style="list-style-type: none">• De Geniedijk met beplantingen vormt een geregisseerd cultuurlandschap.	
<ul style="list-style-type: none">• Onderhoud en beheer van dijk, talud en oevers hiermee in overeenstemming brengen.	
<ul style="list-style-type: none">• De in het Uitvoeringsplan voorgestelde natte zone met riet is als principe in overeenstemming met het oorspronkelijk beeld, zij het met een tienvoudige vergroting. Het verdient sterk de voorkeur hierbij een verschil te maken tussen het rietland aan de front- en aan de keelzijde: aan de frontzijde breder dan aan de keelzijde. Hierbij dient de strakke vorm van de oevers te worden gehandhaafd (geen gebogen lijnen, geen verlanding, etc.) Bij Aalsmeer ter plaatse van de bomen aan het Voorkanaal een rietstrook van 0,5 meter.	
<ul style="list-style-type: none">• Bij aanpassing rekening houden met het functionele verschil tussen front en keel.	
<ul style="list-style-type: none">• Uitvoeringsplan Geniedijk (1996).	
<ul style="list-style-type: none">• De openheid van het landschap aan de frontzijde is een belangrijk element, dit zoveel mogelijk behouden.	
<ul style="list-style-type: none">• De oorspronkelijke pachtvoorschriften kunnen helpen bij afweging van begrazing, gebruik en beheer.	

6.4. Menukaart landschappelijk raamwerk

6.5. Ambitieprofiel beheer buitengebied

AMBITIEPROFIEL BUITENGEBIED		
<p>'schoon' niveau basis</p> 	<p>'heel' niveau basis</p> 	<p>'veilig' niveau basis</p>
<p>AMBITIE: Niveau 'basis'</p> <p>acceptabel ingrijpmoment</p> <p>A+ A B C D A+ A B C D</p> <p>A+ A B C D A+ A B C D</p>		
<p>De openbare buitenruimte in het buitengebied kenmerkt zich door een gemiddeld verzorgd en technisch adequaat beeld. De openbare ruimte is vooral functioneel en veilig. Onkruidgroei en zwerfvuil behoren in geringe mate tot het straatbeeld. Verharding is redelijk 'strak' maar er komt wel enige schade voor. Ook komt er incidenteel een bepaalde mate van schade aan meubilair en beplanting voor. Op functioneel niveau zakt de kwaliteit niet onder 'basis'. Kwaliteit 'extensief' komt voor als ingrijpmoment en alleen bij gemakkelijk te corrigeren beheergroepen zoals maaien gazons, snoei van heesters en reiniging van veegvuil.</p> <p>Kernwoorden van een extensief-niveau zijn: <i>acceptabele functionaliteit, instandhouding, ondergrens wettelijke verplichting veiligheid, minimale kosten.</i></p>		
BEHEERUITGANGSPUNTEN		
<p>Schoon</p> <ul style="list-style-type: none"> • Geringe hoeveelheid zwerfvuil, veegvuil en graffiti • Functioneel meubilair • Acceptabele hoeveelheid onkruid • Standaard intensiteit maaien • Drijfvuil mag plaatselijk aanwezig zijn 	<p>Heel</p> <ul style="list-style-type: none"> • Het meubilair is functioneel • Alle elementen voldoen aan de wettelijke veiligheidsnorm • Beperkte schade aan de verharding/berm is acceptabel • De kolken en duikers moeten heel en functioneel zijn 	<p>Veilig</p> <ul style="list-style-type: none"> • Uitzichthoeken mogen niet beperkt worden • Langs hoofdvoet- en fietspaden moet het groen sociaal veilig zijn • Bebording en verlichting functioneren (schoon en heel)

7. Kantoor- en bedrijventerrein

bedrijventerreinen

kantoorlocaties

7.1. Kenmerken

Kantoorlocaties zijn er in alle soorten en maten. Het onderhouds- en inrichtingsniveau op de kantoorlocaties is functioneel. De openbare ruimte is gemakkelijk te onderhouden en bestaat vooral uit verharding, bomen, bermen en eenvoudige heestervakken. Wanneer er sprake is van afscheidingsgroen, zoals bosplantsoen, als overgang naar een woonwijk of buitengebied, dan wordt dit meestal extensief onderhouden. Er zijn grote verschillen in inrichting tussen laagwaardige, traditionele bedrijventerreinen en luxe, moderne kantoorlocaties.

Op de bedrijventerreinen in de gemeente Haarlemmermeer zijn vooral transport, handel en opslagbedrijven gevestigd. Zware industrie komt niet voor. Het onderhouds- en inrichtingsniveau op de bedrijventerreinen is functioneel. Er is veel onderhoudsarm en duurzaam groen zoals; gazonstroken, straatbomen en bosplantsoen. De verharding is afgestemd op het gebruik door zwaarder verkeer. Wanneer er sprake is van afscheidingsgroen, zoals bosplantsoen, als overgang naar een woonwijk of buitengebied, dan wordt dit meestal extensief onderhouden.

Inrichtingsprincipes

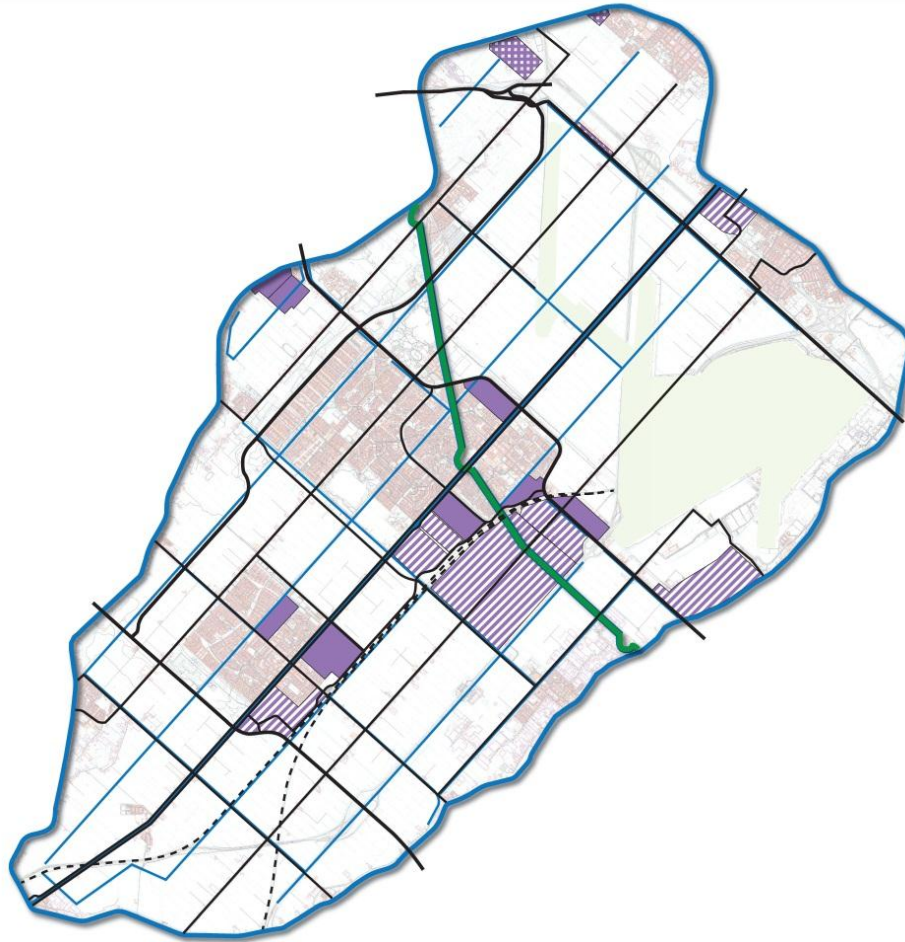
- Duurzame terreininrichting
- Verharding en wegbreedte berekend op zwaar (vracht)verkeer.
- In verband met verkeersveiligheid bij voorkeur vrij liggende fietsvoorzieningen.
- Groen vooral functioneel, sierwaarde is minder relevant, zeer plaatselijk sierbeplanting aangebracht.
- Veel water met flexibel peil (oppervlaktes beperken i.v.m. LIB Schiphol)
- Weinig tot geen banken en afvalbakken
- Houd bij routing van vrachtverkeer rekening met het feit dat vrachtwagens bij voorkeur links achteruit steken.
- Maak geen doodlopende straten omdat vrachtwagens lastig keren.

- Zorg voor participatie van bedrijfsverenigingen /
- Pas sterke straatmaterialen toe. Bij voorkeur geen tegels.
- Verharding moet worden gecompenseerd met open water.

Beheeruitgangspunten

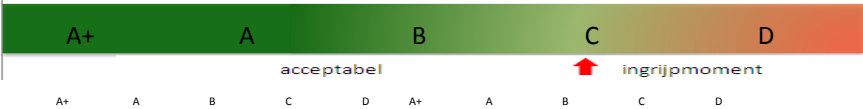
- Duidelijke zonering functioneel – extensief
- Kansen voor ecologisch beheer
- Functionele delen zijn; rotondes, entrees en terreininrichting
- Extensieve delen onderhoudsarm en vooral afschermend groen (randen)
- Standaard onderhoud van verharding
- Gladheidsbestrijding: De gladheid wordt bestreden volgens het gladheidsbestrijdingsplan opgesteld door de Gemeente Haarlemmermeer.
- Water wordt extensief beheerd (lage frequentie maaien, drijfvuil verwijderen en baggeren)
- Vaak wordt (een deel van) het beheer uitgevoerd in opdracht van een parkmanagementorganisatie.

7.2. Menukaart Kantoor- en bedrijventerrein

Legenda	Functionele gebieden					
	Centrum	Woongebied	Bedrijventerrein	Recreatiegebied	Hoofdinfra	
A. Raamwerk						
Inrichtingsniveau	B. Hoogstedelijk gebied					
	C. Stedelijk gebied					
	D. Laagstedelijk gebied					
	E. Buitengebied en lintbebouwing					

7.3. Ambitieprofiel beheer bedrijventerrein

AMBITIEPROFIEL BEDRIJVENTERREIN		
<p>'schoon' niveau basis</p> 	<p>'heel' niveau basis</p> 	<p>'veilig' niveau basis</p>
<p>AMBITIE: Niveau 'basis'</p> 		
<p>De openbare buitenruimte wordt gekenmerkt door een gemiddeld verzorgd en technisch adequaat beeld. De openbare ruimte moet vooral functioneel en veilig zijn. Onkruidgroei en zwerfvuil behoren in geringe mate tot het beeld. Verharding is redelijk 'strak' maar er komt wel enige schade voor. Ook komt er incidenteel een bepaalde mate van schade aan meubilair en beplanting voor. Op functioneel niveau zakt de kwaliteit niet onder 'basis'. Kwaliteit 'extensief' komt voor als ingrijpmoment en alleen bij gemakkelijk te corrigeren beheergroepen zoals maaien gazons, snoei van heesters en reiniging van veegvuil.</p> <p>Kernwoorden van een basis-niveau zijn: <i>Functionaliteit, instandhouding, waarborging veiligheid en afscherming</i></p>		
BEHEERUITGANGSPUNTEN		
<p>Schoon</p> <ul style="list-style-type: none"> • Geringe hoeveelheid zwerfvuil, veegvuil en graffiti • Functioneel meubilair • Geringe hoeveelheid onkruid • Standaard intensiteit maaien en randsnoei • Drijfvuil mag in beperkte mate aanwezig zijn 	<p>Heel</p> <ul style="list-style-type: none"> • Het meubilair is heel en netjes • Sierwaarde speelt een ondergeschikte rol aan functionaliteit • Beperkte schade aan de verharding/berm is acceptabel • Zwerfvuil en onkruid worden op standaard niveau bestreden • De kolken en duikers moeten heel en functioneel zijn 	<p>Veilig</p> <ul style="list-style-type: none"> • Vrij zicht op kruispunten • Overwegend functionerende bebording en verlichting (redelijk schoon en redelijk heel)

7.4. Ambitieprofiel beheer kantoorlocaties

AMBITIEPROFIEL KANTOORLOCATIES		
<p>'schoon' niveau basis</p> 	<p>'heel' niveau basis</p> 	<p>'veilig' niveau basis</p>
<p style="text-align: center;">AMBITIE: niveau 'basis'</p> <div style="text-align: center;"> </div> <p>De openbare buitenruimte op kantoorlocaties wordt gekenmerkt door een gemiddeld verzorgd en technisch adequaat beeld. De openbare ruimte moet vooral functioneel en veilig zijn. Onkruidgroei en zwerfvuil behoren in geringe mate tot het beeld. Verharding is redelijk 'strak', maar er komt wel enige schade voor. Ook komt er incidenteel een bepaalde mate van schade aan meubilair en beplanting voor. Op functioneel niveau zakt de kwaliteit niet onder 'basis'. Kwaliteit 'extensief' komt voor als ingrijpmoment en alleen bij gemakkelijk te corrigeren beheergroepen zoals maaien gazons, snoei van heesters en reiniging van veegvuil.</p> <p>Kernwoorden van een basis-niveau zijn: <i>Functionaliteit, instandhouding, waarborging veiligheid en afscherming</i></p>		
BEHEERUITGANGSPUNTEN		
<p>Schoon</p> <ul style="list-style-type: none"> • Geringe hoeveelheid zwerfvuil, veegvuil en graffiti • Functioneel meubilair • Geringe hoeveelheid onkruid • Standaard intensiteit maaien en randsnoei • Drijfvuil mag in beperkte mate aanwezig zijn 	<p>Heel</p> <ul style="list-style-type: none"> • Het meubilair is heel en netjes. • Sierwaarde speelt een ondergeschikte rol aan functionaliteit • Beperkte schade aan de verharding/berm is acceptabel • Zwerfvuil en onkruid worden op standaard niveau bestreden • De kolken en duikers moeten heel en functioneel zijn 	<p>Veilig</p> <ul style="list-style-type: none"> • Vrij zicht op kruispunten • Overwegend functionerende bebording en verlichting (redelijk schoon en redelijk heel)

8. Recreatiegebied

8.1. Kenmerken

De recreatiegebieden zijn de grote groene gebieden in of grenzend aan de kernen. De recreatiegebieden bevatten veel gebruiks- en kijkgroen met weelderige beplantingen, een duurzaam bomenbestand van bijzondere gecultiveerde soorten, solitair of in boomgroepen. De recreatiegebieden zijn herkenbaar door de groene randen, entrees en zichtlijnen. Kenmerkende parken in de gemeente Haarlemmermeer zijn Haarlemmermeerse bos, Recreatiegebied Toolenburg in Hoofddorp en Vennepershout in Nieuw-Vennep, de Groene Weelde en Park Zwanenburg in Zwanenburg.

Recreatiegebieden zijn doorsneden door paden en voorzien van entrees en centrale punten/pleintjes/verzameling bankjes e.d. De grote groene eenheden als bosschages, bomen, grasvelden en grote heestervakken worden onderhouden op een 'basis' niveau, passend bij de meer natuurlijke uitstraling van deze delen. 'basis+' beheer vindt afgewogen en gezondeer plaats. Plaatselijk bij bv. entrees, een centraal plein of monument. Andere zonering vindt plaats door bv. de eerste 2 meter gras langs de paden en de trap- en picknickvelden vaker te maaien.

Inrichtingsprincipes

- Veel grotere recreatiegebieden worden ingericht door de Dienst Landelijk Gebied in opdracht van Rijk of de provincie Noord-Holland. De gemeente levert inbreng in het programma van eisen en het ontwerp.
- Verschil tussen exclusief/historisch en standaard/recenter ingerichte delen (wijk/stadspark/buurtpark).
- Standaardinrichting gekenmerkt door veel asfalt- en tegelverharding of onverhard,
- Veel solitaire bomen en boomgroepen, karakteristieke laanstructuren, met veel aandacht voor het sortiment.
- Mogelijk historische componenten (monument, herdenkingsboom).
- Inrichting sterk gericht op gebruik (wandelen, fietsen, rusten). Bij inrichting daarom flexibel inspelen op behoeftes.
- Gelijkvloers kunnen hooguit erftoegangswegen het gebied ontsluiten. Gebiedsontsluitingswegen dienen bij voorkeur ongelijkvloers te worden gekruist.
- Duidelijk zichtbare ingangen van het park of recreatiegebied.
- Met aantrekkelijke routes worden de attracties en groengebieden, die verspreid door de polder liggen, op vanzelfsprekende manier met elkaar verbonden.
- De routes moeten herkenbaar zijn door hun inrichting en logisch aansluiten op elkaar, op de kernen en op de routes buiten de polder.
- Hoe meer de verbindingen ook utilitair gebruikt worden, hoe meer de groengebieden bezocht en gebruikt worden in de vrije tijd.

Beheeruitgangspunten

- Veel grotere recreatiegebieden zijn in beheer bij het Recreatieschap Spaarnwoude of bij Staatsbosbeheer. De gemeente heeft hier geen zeggenschap over het beheer.
- Het Haarlemmermeerse Bos en Toolenburgerplas zijn in beheer bij de gemeente.
- Duidelijke zonering intensief gebruikte delen en extensief gebruikte delen.
- Gladheidsbestrijding: De gladheid wordt bestreden volgens het gladheidbestrijdingsplan opgesteld door de Gemeente Haarlemmermeer.
- Intensieve delen (wandelroutes, centrale zitgelegenheden, ontmoetingsplaatsen en entrees) vindt veel vervuiling/slijtage plaats zoals, zwerfafval, hondenpoep, graffiti maar ook vandalisme en oneigenlijk gebruik.
- Aangewezen locaties voor tijdelijke bestemming en het organiseren van evenementen zoals Mysteryland en Concours Hippique.
- Extensieve delen (buitenste randen, grote grasvelden, stukken bos) weinig vervuiling. Beheer bestaat hier vooral uit maaien gras, snoeien randen beplanting, bosplantsoen en snoeien bomen.
- Plaatselijk intensieve beplanting op intensief bezochte plekken.
- Aandacht voor ecologie en natuurbeleving.
- Zorgvuldig gepland onderhoud van watergangen i.v.m. voorkomen algengroei en stank (strikt maairegime, drijfvuil verwijderen en baggeren).
- Het beperken/opruimen van etensresten in de recreatiegebieden maakt deel uit van het regulier beheer, de reiniging van recreatiegebieden en het toezicht op horecavestigingen, standplaatshouders, venters en evenementen-organisatoren. Het is er op gericht om de hygiëne van de gebieden, en de zwemgelegenheden daarin, te bevorderen en te voorkomen dat vogels en/of ongedierte door voedselresten worden aangetrokken.

Differentiatie groengebieden

De grote groengebieden dienen ieder een eigen, uitgesproken karakter te krijgen met elk een passende en aantrekkelijke voorzieningen en evenementen.

Wateropgave

Recreatiegebieden onderscheiden zich door een waterrijk karakter.

De wateropgave voor compensatie wordt benut om meer recreatief water te maken voor watersport, natte natuur en wonen aan het water.

Park van de 21^e eeuw

Attracties en voorzieningen zijn een aanleiding voor tochtjes en bezoek aan groengebieden. In Haarlemmermeer is het aantal attracties wel wat mager. In het Park van de 21^e eeuw wordt een combinatie van een grootschalig openbaar stadspark met voldoende ruimte voor commerciële recreatieve en leisurevoorzieningen. Een groot deel is openbaar recreatiegebied. Het groen is een natuurlijk decor voor de leisurevoorzieningen. In de rest van het gebied kunnen commerciële recreatie- en leisurevoorzieningen worden ontwikkeld in een parkachtige setting.

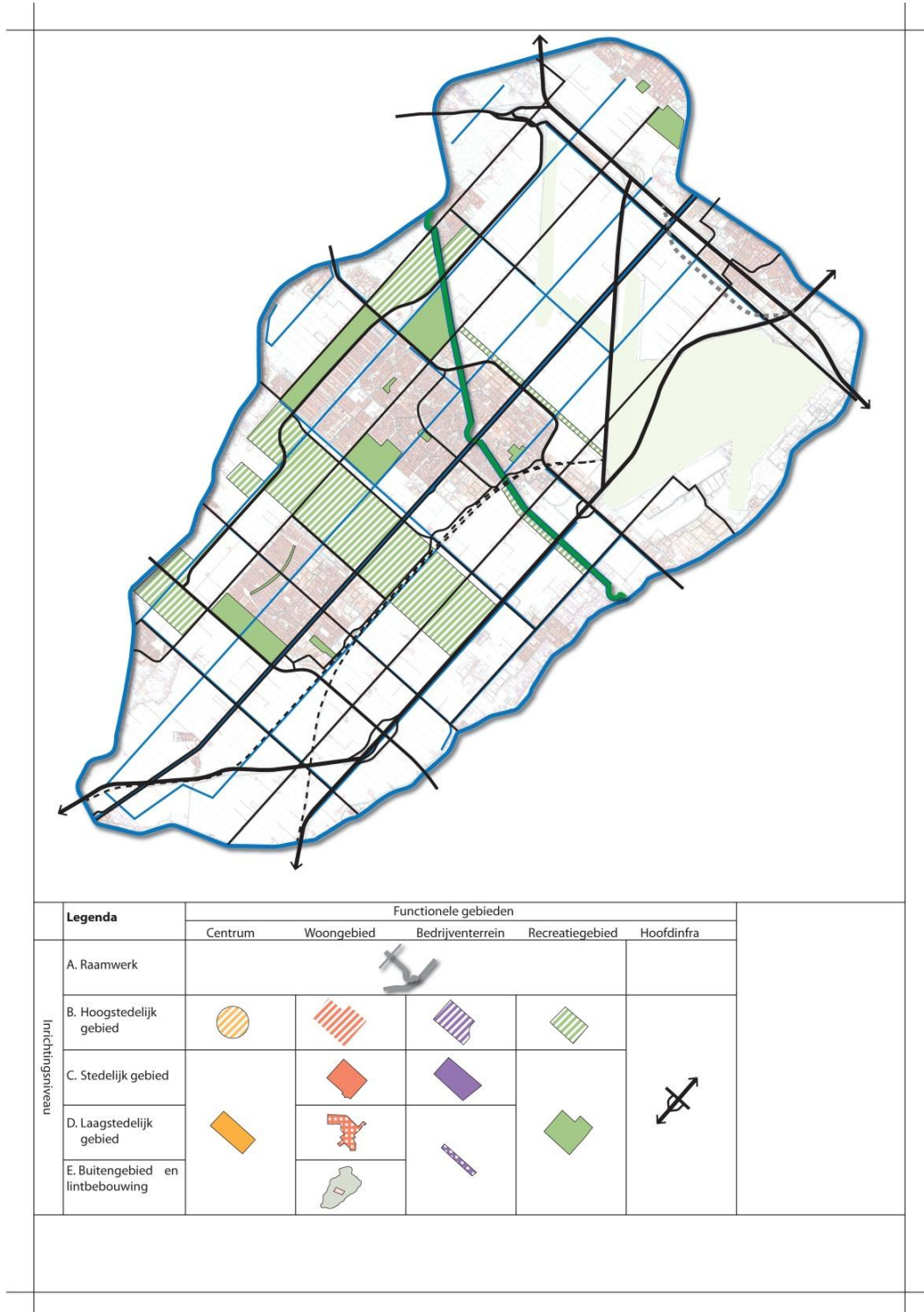
Karaktervolle groengebieden

De gemeente wil groengebieden maken met een sterke identiteit en onderscheidende karakters. De huidige zijn te saai en bieden onvoldoende afwisseling. Aantrekkelijke gebieden kennen een gemengd gebruik. Er wordt geboerd, er is natuur, er staan villa's of landgoederen, er zijn evenementen en attracties. De afwisseling maakt het aantrekkelijk.

Onze groengebieden kunnen een meer uitgesproken karakter krijgen. Historische elementen, aanwezige kwaliteiten en voorzieningen kunnen de gebieden een rijkere dimensie geven. Voor het combineren van deze functies liggen kansen. De wateropgave wordt benut om meer water te maken voor watersport, natte natuur en wonen aan het water.

Sommige gebieden onderscheiden zich door een waterrijk karakter. In de Westflank is natuurbeleving belangrijk (het Stille Woud), terwijl in het Park van de 21^e eeuw het groen een natuurlijk decor is voor de leisurevoorzieningen.

8.2. Menukaart recreatiegebied

9. Sportvelden (entourage)

9.1. Kenmerken

Tot dit deelgebied behoren de sportparken en sportfaciliteiten. Hieronder valt het gebied binnen de hekken van een sportpark en eventueel buiten de hekken gelegen (maar wel faciliteren aan het sportcomplex) parkeervoorzieningen met bijbehorend groen.

Sportparken zijn om te sporten. De entourage als parkeerplaatsen, entrees, paden en het groen hebben als doel de functie sporten te ondersteunen, functioneel dus. De sportvelden zelf vallen hierbuiten. Een 'basis' onderhoud past bij deze functie van de openbare ruimte.

Beheer en onderhoud zijn vooral gericht op het sportieve gebruik,

Inrichtingsprincipes

- Entourage bestaat uit parkeerplaatsen, de entree, het meubilair en het omringende groen
- Het groen bestaat uit laanbomen, bosplantsoen, eenvoudige heesters en (opvallend veel) hagen
- Alle gebruikte materialen en de inrichting zijn vooral functioneel
- Groen heeft de functie van windscherm (minstens 10 m breed)
- Ontwerp een sportterrein als een park en richt de randen in voor niet-sportende bezoekers en hoge belevingswaarde voor omwonenden.
- De inrichting van sportvoorzieningen dient te voldoen aan het vademecum van de sport en Keuringseisen van NOC / NSF.
- Optimaliseer gebouwen voor medegebruik door dieren, waaronder vleermuizen, huismus, gierzwaluw en eventueel insecten (zoals voorzieningen in spouwmuur of bijenhotel).
- Sportterreinen sluiten aan op de groen-blauwe structuur en de stedelijke context.
- Verhoog de biodiversiteit door variatie in aanleg, beheer en sortiment van beplanting

Beheeruitgangspunten

- Weinig beheerintensief
- Het standaard groen beheer bestaat uit het snoeien van hagen, heesters, bosplantsoen en bomen
- Verharding door weinig gebruik weinig maatregelen nodig
- Reiniging vooral afval, af en toe onkruid op verharding
- Bij reiniging rekening houden met piekbelastingen zoals wedstrijden in het weekend en toernooien
- Functie windscherm in stand houden.

9.2. Ambitieprofiel beheer sportvelden (entourage)

AMBITIEPROFIEL SPORTVELDEN (Entourage)		
<p>'schoon' niveau basis</p> 	<p>'heel' niveau basis</p> 	<p>'veilig' niveau basis</p>
<p>Niveau 'basis'</p> 		
<p>De openbare buitenruimte wordt gekenmerkt door een gemiddeld verzorgd en technisch adequaat beeld. De openbare ruimte moet vooral functioneel en veilig zijn. Onkruidgroei en zwerfvuil behoren in geringe mate tot het beeld. Verharding is redelijk 'strak' maar er komt wel enige schade voor. Ook komt er incidenteel een bepaalde mate van schade aan meubilair en beplanting voor. Kernwoorden van dit niveau zijn: <i>functionaliteit en instandhouding</i></p>		
BEHEERUITGANGSPUNTEN		
<p>Schoon</p> <ul style="list-style-type: none"> • Geringe hoeveelheid zwerfvuil, veegvuil en graffiti • Functioneel meubilair • Geringe hoeveelheid onkruid • Standaard intensiteit maaien en randsnoei • Drijfvuil mag in beperkte mate aanwezig zijn 	<p>Heel</p> <ul style="list-style-type: none"> • Het meubilair is functioneel • Sierwaarde speelt een ondergeschikte rol aan functionaliteit • Beperkte schade aan de verharding/berm is acceptabel • Groen mag mankementen vertonen, maar moet functioneel zijn • De kolken en duikers moeten heel en functioneel zijn 	<p>Veilig</p> <ul style="list-style-type: none"> • Groen sociaal veilig beheren • Geen drugsresten of illegale stort

Bijlagen

BIJLAGE 1 Relevante gemeentelijke beleidsnota's

Ruimtelijke ordening
1. Voorontwerp Structuurvisie Haarlemmermeer 2030
2. Contourennota Haarlemmermeer 2030
3. Voorontwerp Deelstructuurvisie Hoofddorp 2030
4. Nota uitgangspunten herstructurering
5. Visie op de Geniedijk
6. Ontwikkelingskader Vijfhuizen
7. Ontwikkelingskader Zwanenburg
8. Ruimtelijk kader Rijsenhout
9. Herontwikkeling Fort bij Aalsmeer
10. Eindrapport LER
Verkeer:
11. Deltaplan Bereikbaarheid
12. Parkeernormering
13. Parkeerzones
14. Wegcategorisering, 2011
15. Rapport Fietsbalans
16. Geluidscontourenkaart Schiphol
17. Routing transport gevaarlijke stoffen
Openbare ruimte:
18. Op de Kaart; Concept Visie Openbare Ruimte 2010
19. Beheerkwaliteitplan Openbare Ruimte
20. Beleidsplan Beheer Bomen
21. Bomenverordening 2010
22. Natuur Ontsnippert; Naar een ecologisch duurzaam netwerk 1997
23. Schoolzones
24. Spelen, sporten en ontmoeten in de buitenruimte 2009-2013
25. Groen en recreatie in Haarlemmermeer; de kwaliteit van natuur- en recreatiegebieden*
26. Gemeentelijk Rioleringsplan 2009-2013 (GRP)*
27. Waterplan Haarlemmermeer 2008-2023
28. Ontheffingenbeleid
29. Nota Kampeerbeleid
30. Nota Golfbeleid
Wonen en leven
31. Woonvisie 2008-2011
32. Algemene Plaatselijke Verordening
33. GSM- en UMTS-beleid Haarlemmermeer
34. Beleidsregels Vlaggen en Spandoeken
35. Beleidsregels Zonneschermen en uitstallingen
36. Beleidsregels Terrassen bij horecabedrijven
37. Coffeeshopbeleid
38. Brandveiligingsverordening
39. Hondenbeleid/losloopgebieden
40. Tijd voor jeugd in Haarlemmermeer, maart 2010
41. Nota Jeugdparticipatie

42. <i>Integraal Huisvestingsplan Onderwijs</i>
43. <i>Kijk op de Wijk deel 1,2 & 3</i>
44. <i>Citymarketing</i>
Cultuur:
45. <i>Welstandsnota</i>
46. <i>Nota Erfgoed</i>
47. <i>Erfgoedverordening</i>
48. <i>Monumentenverordening</i>
49. <i>Erfgoed op de Kaart</i>
50. <i>Startnotitie cultuurbeleid</i>
51. <i>Nota Beeldende Kunst*</i>
52. <i>Nota Regeling voor Cultuurparticipatie</i>
Duurzaamheid:
53. <i>Programma Ruimte voor Duurzaamheid</i>
54. <i>Uitvoeringsprogramma Ruimte voor Duurzaamheid 2012-2014</i>
55. <i>Milieubeleidsvisie 2008-2020</i>
Overige beleid
56. <i>Ontwerp Basiskaart</i>
57. <i>Kunst in de openbare ruimte</i>
58. <i>Vierde Gewas*</i>
59. <i>Integrale beleidnota horeca (2009) *</i>
60. <i>Verlichtingsbeleid</i>
61. <i>Natuurkwaliteitskaart</i>
62. <i>Natuur Ontsnippert</i>
63. <i>Visie Hoofdvaart</i>
64. <i>IJwegvisie</i>
65. <i>Speeltoestellen</i>
66. <i>Toegankelijkheidsbeleid</i>
67. <i>Rampaaltjes beleid</i>
68. <i>Afvalbeleid</i>
69. <i>Duurzaam inkopen</i>
Beleid van andere overheden (W)
1. <i>Wet Ruimtelijke Ordening (Wro)</i>
2. <i>Besluit Ruimtelijke Ordening</i>
3. <i>Nota Ruimte</i>
4. <i>Wet algemene bepalingen omgevingswet</i>
5. <i>Woningwet</i>
6. <i>Wet geluidshinder</i>
7. <i>Wegenverkeerswet</i>
8. <i>Eisen en Richtlijnen Bouw- en Infrastructuur, provincie NH</i>
9. <i>Flora- en Faunawet</i>
10. <i>Wet bodembescherming</i>
11. <i>Besluit Bodemkwaliteit</i>
12. <i>Waterwet</i>
13. <i>Warenwetbesluit Attractie- en Speeltoestellen (september 1996 + latere wijzigingen)</i>
14. <i>Europese normen NEN-EN 1176 en NEN-EN 1177</i>
15. <i>Wet maatschappelijke ondersteuning</i>
16. <i>Nieuwe onderwerpen: BLVC, BREEAM. Ontwerpvisie, kengetallen, normen.</i>

Bijlage 2 Gewaardeerde cultuurhistorisch elementen van Haarlemmermeer

Alle cultuurhistorische elementen van de gemeente Haarlemmermeer zijn hieronder beschreven en gewaardeerd. De codes van archeologische en cultuurlandschappelijke waarden komen overeen met de codes op de beleidskaart Archeologie. In de gemeente doet zich de situatie voor dat in een aantal gevallen de archeologische waarden onlosmakelijk verbonden zijn met de cultuurlandschappelijke elementen en structuren.

De samenhang tussen beiden wordt duidelijk in de codering die de archeologische waarden en de cultuurlandschappelijke elementen en structuren hebben gekregen: indien een terrein zowel in archeologisch als ook cultuurlandschappelijk opzicht van belang is dan wordt dit terrein in beide lijsten genoemd en komen de nummers met elkaar overeen. De nummers op de lijst van gebouwde monumenten corresponderen met hun plaats op de monumentenlijst.

Lijst van cultuurlandschappelijke elementen en structuren		
HLM01HG - Verdedigingswerk aan de IJ-weg		
De Meerlanden-Amsterdam heeft een belangrijke rol gespeeld in de verdediging van Amsterdam en Holland. Kenmerkend hiervoor zijn de forten, batterijen en defensiedijken van de Stelling van Amsterdam. De batterij is gesloopt, maar de originele situatie rond de batterij is behouden: de Geniedijk en de infrastructuur. Een aarden heuvel met een kunstwerk/gedenkteken erop, genaamd de 'Ver-Kijkers', markeert de plek. De ruimtelijke en genetische samenhang met de Voor- en Achterkanalen, Geniedijk en de IJ-weg is nog duidelijk aanwezig.	<i>Zeer hoge waarde</i>	<i>1880-1920</i>
HLM02HG - Verdedigingswerk aan de Sloterweg (nu Rijnlanderweg)		
De Meerlanden-Amsterdam heeft een belangrijke rol gespeeld in de verdediging van Amsterdam en Holland. Kenmerkend hiervoor zijn de forten, batterijen en defensiedijken van de Stelling van Amsterdam. De batterij is nog goed herkenbaar. De ruimtelijke en genetische samenhang met de Voor- en Achterkanalen, Geniedijk en de Rijnlanderweg is nog duidelijk aanwezig. Dergelijke batterijen zijn niet zeldzaam.	<i>Zeer hoge waarde</i>	<i>1880-1920</i>
HLM03HG - Verdedigingswerk aan de Aalsmeerderweg		
De Meerlanden-Amsterdam heeft een belangrijke rol gespeeld in de verdediging van Amsterdam en Holland. Kenmerkend hiervoor zijn de forten, batterijen en defensiedijken van de Stelling van Amsterdam. De batterij is nog goed herkenbaar. De ruimtelijke en genetische samenhang met de Voor- en Achterkanalen, Geniedijk en de Rijnlanderweg is nog duidelijk aanwezig. Dergelijke batterijen zijn niet zeldzaam.	<i>Zeer hoge waarde</i>	<i>1880-1920</i>
HLM04HG - Wegenpatroon Haarlemmermeer		
Kenmerkend voor de Meerlanden-Amsterdam zijn de polderwegen in de droogmakerijen en over de ringdijken. Het rechtlijnige en rationele wegenpatroon is kenmerkend voor de inrichting van droogmakerijen. Het oorspronkelijke wegenpatroon van de Haarlemmermeer (vijf noordoost-zuidwest lopende wegen, zes wegen loodrecht hierop en weg over de ringdijk) is ondanks woningbouw, uitbreidingen van Schiphol en snel- en spoorwegen duidelijk herkenbaar. Het wegenpatroon heeft een duidelijke ruimtelijke en genetische samenhang met het afwateringsstelsel, de ringdijk en een aantal nederzetting. Verder heeft het wegenpatroon een	<i>Van waarde</i>	<i>Ongeveer 1855</i>

ruimtelijke samenhang met Stelling van Amsterdam.		
HLM05HG - Lokaalspoor Aalsmeer-Haarlem		
De aanleg van een netwerk van lokaalspoorlijnen is kenmerkend voor de snelle ontwikkelingen in de verkeersfunctie in het begin van de 20 eeuw. Delen van de spoordijken van de lijn zijn nog herkenbaar in het landschap. Het overgebleven traject tussen Vijfhuizen en de IJ-tocht in de Haarlemmermeer heeft een ruimtelijke samenhang met de Geniedijk. Lokaalspoorlijnen zijn niet zeldzaam.	<i>Van waarde</i>	<i>1910-1912</i>
HLM06HG - Bevoorradingkanaal		
De Meerlanden-Amsterdam heeft een belangrijke rol gespeeld in de verdediging van Amsterdam en Holland. Kenmerkend hiervoor zijn de forten, batterijen en defensiedijken van de Stelling van Amsterdam. Het Voor- en Achterkanaal is nog goed herkenbaar. De ruimtelijke en genetische samenhang met de forten, Geniedijk en batterijen is nog duidelijk aanwezig. Dergelijke goederenkanalen zijn niet zeldzaam.	<i>Zeer hoge waarde</i>	<i>1880-1920</i>
HLM07HG - Inundatiekanaal		
De Meerlanden-Amsterdam heeft een belangrijke rol gespeeld in de verdediging van Amsterdam en Holland. Kenmerkend hiervoor zijn de forten, batterijen en defensiedijken van de Stelling van Amsterdam. Het Voorkanaal en het Achterkanaal zijn nog goed herkenbaar. De genetische en ruimtelijke samenhang met de forten, Geniedijk en batterijen is nog duidelijk aanwezig. Dergelijke inundatiekanalen zijn niet zeldzaam.	<i>Zeer hoge waarde</i>	<i>1880-1920</i>
HLM08HG - Inundatiedijk/liniekade		
De Meerlanden-Amsterdam heeft een belangrijke rol gespeeld in de verdediging van Amsterdam en Holland. Kenmerkend hiervoor zijn de forten, batterijen en defensiedijken van de Stelling van Amsterdam. De Geniedijk is nog goed herkenbaar. De genetische en ruimtelijke samenhang met de forten, Voor- en Achterkanalen en batterijen is nog duidelijk aanwezig. Dergelijke inundatiedijken zijn niet zeldzaam.	<i>Zeer hoge waarde</i>	<i>1880-1920</i>
HLM 09HG - Verspreide bewoning langs polderwegen		
Kenmerkend voor de ontwikkeling van de Haarlemmermeer is de vestiging van met name boerderijen aan de polderwegen, dit in samenhang met de kavels. Op kruispunten van wegen is de bewoningsconcentratie hoger, hier worden meer woonhuizen en niet boerderijen aangetroffen. Het verspreide bewoningspatroon met enkele verdichtingen is nog goed herkenbaar, Het vertoont een grote ruimtelijke en genetische samenhang met de polderwegen. Dergelijke bewoning is niet zeldzaam.	<i>Van waarde</i>	<i>19de eeuw</i>
HLM10HG - Afwateringspatroon		
Ringdijken, ringvaarten en afwateringssloten zijn kenmerkende elementen van de veelvuldige aanwezige droogmakerijen in de Meerlanden-Amsterdam. Ondanks de vele ingrepen in de Haarlemmermeer is het afwateringspatroon nog herkenbaar. De Kruisvaart en de Hoofdvaart zijn de hoofdelementen van het patroon. Zij leiden het water naar de drie gemalen: Leeghwater, Lynden en Cruquius. Evenwijdig aan de Hoofdvaart liggen afwisselend een tocht en een weg. Het afwateringspatroon heeft een samenhang met de ringvaart, ringdijk en het even rechtlijnige wegenpatroon. Afwateringspatronen zijn niet zeldzaam.	<i>Van waarde</i>	<i>19de eeuw</i>
HLM11HG - Wegenpatroon droogmakerij		

Kenmerkend voor de Meerlanden-Amsterdam zijn de polderwegen in de droogmakerijen en over de ringdijken. Het rechtlijnige en rationele wegenpatroon is kenmerkend voor de inrichting van droogmakerijen. Het oorspronkelijke wegenpatroon van de Haarlemmermeer (vijf noordoost-zuidwest lopende wegen, zes wegen loodrecht hierop en weg over de ringdijk) is ondanks woningbouw, uitbreidingen van Schiphol en snel- en spoorwegen duidelijk herkenbaar. Het wegenpatroon heeft een duidelijke ruimtelijke en genetische samenhang met het afwateringsstelsel, de ringdijk en een aantal nederzetting. Verder heeft het wegenpatroon een ruimtelijke samenhang met Stelling van Amsterdam.	<i>Van waarde</i>	<i>Ongeveer 1855</i>
HLM12HG - Lineaire bewoning langs ringvaart		
Kenmerkend voor de ontwikkeling van de Haarlemmermeer is het ontstaan van bewoning aan de randen van de droogmakerij. De ringvaart en ringweg waren belangrijke verkeersaders en bij de verbindingen (bruggen en veren) naar het oude land ontstonden nederzettingen. Deze bewoning is nog goed herkenbaar maar is op veel plaatsen verdicht. De bewoning heeft een ruimtelijke en genetische samenhang met ringvaart en ringdijk. Dergelijke bewoning is niet zeldzaam.	<i>Van waarde</i>	<i>19de eeuw</i>
HLM13HG - Ringdijk Haarlemmermeer		
Ringdijken, ringvaarten en afwateringssloten zijn kenmerkende elementen van de veelvuldige aanwezige droogmakerijen in de Meerlanden-Amsterdam. De ringdijk van de Haarlemmermeer is nog duidelijk zichtbaar door zijn hoge ligging en het gebruik als weg. De dijk heeft een ruimtelijke en genetische samenhang met de ringvaart, weg over de ringdijk en het afwateringspatroon. Ringdijken zijn niet zeldzaam.	<i>Van waarde</i>	<i>19de eeuw</i>
HLM14HG - Ringvaart Haarlemmermeer		
Ringdijken, ringvaarten en afwateringssloten zijn kenmerkende elementen van de veelvuldige aanwezige droogmakerijen in de Meerlanden-Amsterdam. De ringvaart is door haar grootte duidelijk herkenbaar. De ringvaart heeft een ruimtelijke en genetische samenhang met de ringdijk en afwateringspatroon. Ringvaarten zijn niet zeldzaam.	<i>Van waarde</i>	<i>19de eeuw</i>
Lijst van archeologische waarden		
HLM03A		
Fort aan de Nieuwe Meer, terrein van archeologische waarde. Op deze locatie is volgens de Atlas Menno van Coehoorn het Fort aan het Nieuwe Meer gelegen. Het fort maakte deel uit van de Stelling van Amsterdam.		
HLM04A		
In het meest zuidelijk deel van de Haarlemmermeerpolder, bij Abbenes en Huigsloot, is een aantal bijzondere archeologische vondsten bekend. Hier stak een landtong het Haarlemmermeer in, die ook bij de grootste uitbreiding van het Haarlemmermeer niet in het water verdween. Bij graafwerkzaamheden te Abbenes voor rioleringaanleg in de jaren '60 werden de sporen van veendijken en veensloten aangetroffen, vermoedelijk de sporen van Middeleeuwse ontginning.		
HLM05A		
De meest tot de verbeelding sprekende vondst in de Haarlemmermeer is een Romeinse muntschat. De schat van ruim 12.000 munten uit vooral de 4e eeuw na Chr. werd in 1920 gevonden. ook werden een bronzen schijffibula, vier langwerpige slijpstenen, textielfragmenten en het		

metalenbeslag van een kist (waarin de schat vermoedelijk was verpakt) gevonden. De munten werden gevonden tijdens het ploegen van een akker, op geringe diepte. De vindplaats ligt net binnen de ringvaart, tegenover de plek waar een oude stroomgeul van de Ade ligt.		
HLM06A		
Ook langs voornamelijk de westelijke rand van de Haarlemmermeer is op een aantal plaatsen bij de droogmaking van het Haarlemmermeer oude grond ingedijkt. Op een aantal plaatsen is nog een laag restveen aanwezig. Een deel van deze gronden is nooit door het Haarlemmermeer verzvolgen maar bij het bedijken wel binnen de polder komen te liggen. Op deze plaatsen kent de polder een verkaveling die afwijkt van de regelmatige ontworpen structuur van de polder.		
HLM07A		
Nabij Bennebroek ligt een klein deel van de strandwal binnen de polder komen te liggen. Plaatselijk is op het zand van de strandwal een dunne laag klei afgezet, dienaderhand al dan niet met het zand vermengd is. Op korte afstand treden hierdoor grote verschillen in.		

Lijst van Rijksmonumenten				
Abbenes				
<i>Nr.</i>	<i>Monument Functie</i>	<i>Adres</i>	<i>Plaats Jaar</i>	
52	Boerderij Vondel's Landleeuw Abbenes	1935	Hoofdweg 1666 boerderij	
55	Boerderij Andreas Hoeve Abbenes	854	Hoofdweg 1741 boerderij	
Buitenkaag				
<i>Nr.</i>	<i>Monument Functie</i>	<i>Adres</i>	<i>Plaats Jaar</i>	
51	Gemaal Leeghwater waterhuishouding	Lisserdijk 5	Buitenkaag 1843	
Cruquius				
<i>Nr.</i>	<i>Monument Functie</i>	<i>Adres</i>	<i>Plaats Jaar</i>	
16	Gemaal Cruquius waterhuishouding	Cruquiusdijk 27	Cruquius 1847	
Hoofddorp				
<i>Nr.</i>	<i>Monument Functie</i>	<i>Adres</i>	<i>Plaats Jaar</i>	
23	Polderhuis met woonhuis Hoofddorp	1913	Marktplein 47 publieke functie	
26	Kantongerecht publieke functie	Raadhuislaan 2 en 3	Hoofddorp 1911	
27	Oude Raadhuis publieke functie	Hoofdweg 675	Hoofddorp 1867	
30	Kerk en pastorie kerk	Hoofdweg 774 en 772	Hoofddorp 1958	
32	Molen en molenaarswoning Hoofddorp	1856	Hoofdweg 741 en 741a molen	
33	De Witte Boerderij boerderij	Hoofdweg 743	Hoofddorp 1860	
36	Boerderij Stad Zaandam 1857	boerderij	IJweg 1071 Hoofddorp	
54	Boerderij Hillegonds Hoeve Hoofddorp	1857	Bennebroekerweg 521 boerderij	
Lijnden				
<i>Nr.</i>	<i>Monument Functie</i>	<i>Adres</i>	<i>Plaats Jaar</i>	
1	Gemaal Lynden waterhuishouding	Akerdijk 12	Lijnden 1847	
Nieuw Vennep				

<i>Nr.</i>	<i>Monument Functie</i>	<i>Adres</i>	<i>Plaats</i>	<i>Jaar</i>
53 Vennep	Boerderij Margaretha's Hoeve 1862	boerderij	Hoofdweg 1327	Nieuw-
56 Vennep	Boerderij Kleine Vennep 1928	boerderij	Hoofdweg 1041	Nieuw-
Vijfhuizen				
<i>Nr.</i>	<i>Monument Functie</i>	<i>Adres</i>	<i>Plaats</i>	<i>Jaar</i>
13	Spoorwegstation station	Spieringweg 510	Vijfhuizen	1912

Lijst van Provinciale monumenten				
<i>Nr.</i>	<i>Monument Functie</i>	<i>Adres</i>	<i>Plaats</i>	<i>Jaar</i>
15 hieronder	Stelling van Amsterdam 1880-1914	Militair	Zie hieronder	Zie
Damsluis Unesco monument en provinciaal monument. De Damsluis in de Slotertocht maakt onderdeel uit van de voormalige Stelling van Amsterdam, de kringstelling van permanente verdedigingsbouw rond de hoofdstad, die ook gold als Nationaal Reduit en werd aangelegd tussen 1880 en 1914 door het Departement van Oorlog.			<i>Zeer hoge waarde</i>	<i>1880-1914</i>
Kringenwetboerderij Unesco monument en provinciaal monument De Kringwetwoning Rijnlanderweg 1011 bezit een directe relatie tot de voormalige Stelling van Amsterdam, de kringstelling van permanente verdedigingsbouw rond de hoofdstad, die ook gold als Nationaal Reduit en werd aangelegd tussen 1880 en 1920 door het Departement van Oorlog.			<i>Zeer hoge waarde</i>	<i>1880-1920</i>
Brug Unesco monument en provinciaal monument De Bruggen van het acces Rijnlanderweg (de voormalige Sloterweg) over Voor- en Achterkanaal maken deel uit van de voormalige Stelling van Amsterdam, de kringstelling van permanente verdedigingsbouw rond de hoofdstad, die ook gold als Nationaal Reduit en werd aangelegd tussen 1880 en 1920 door het Departement van Oorlog.			<i>Zeer hoge waarde</i>	<i>1880-1920</i>
Batterij Unesco monument en provinciaal monument Batterij aan de Sloterweg (= Rijnlanderweg) maakt onderdeel uit van de voormalige Stelling van Amsterdam, de kringstelling van permanente verdedigingsbouw rond de hoofdstad, die ook gold als Nationaal Reduit en werd aangelegd tussen 1880 en 1920 door het Departement van Oorlog. Naar militaire bevelstructuur behoort het fort tot sector Sloten, groep Schiphol, vak Hoofddorp.			<i>Zeer hoge waarde</i>	<i>1880-1920</i>
Nevenbatterij Unesco monument en provinciaal monument De Nevenbatterij van het fort bij Hoofddorp maakt onderdeel uit van de voormalige Stelling van Amsterdam, de kringstelling van permanente verdedigingsbouw rond de hoofdstad, die ook gold als Nationaal Reduit en werd aangelegd tussen 1880 en 1920 door het Departement van Oorlog. Naar militaire bevelstructuur behoorde de nevenbatterij tot sector Sloten, groep Schiphol, vak Hoofddorp.			<i>Zeer hoge waarde</i>	<i>1880-1920</i>
Damsluis in de Hoofdvaart Unesco monument en provinciaal monument De damsluis in de			<i>Zeer hoge waarde</i>	<i>1880-1920</i>

<p>Hoofdvaart maakt onderdeel uit van de voormalige Stelling van Amsterdam, de kringstelling van permanente verdedigingsbouw rond de hoofdstad, die ook gold als Nationaal Reduit en werd aangelegd tussen 1880 en 1920 door het Departement van Oorlog.</p>		
<p>Brug access Hoofdweg westzijde Voorkanaal Unesco monument en provinciaal monument De Brug van het acces Hoofdweg-Westzijde over het Voorkanaal maakt deel uit van de voormalige Stelling van Amsterdam, de kringstelling van permanente verdedigingsbouw rond de hoofdstad, die ook gold als Nationaal Reduit en werd aangelegd tussen 1880 en 1920 door het Departement van Oorlog. Nationaal Reduit en werd aangelegd tussen 1880 en 1920 door het Departement van Oorlog.</p>	<i>Zeer hoge waarde</i>	<i>1880-1920</i>
<p>Fort bij Hoofddorp Unesco monument en provinciaal monument Fort bij Hoofddorp maakt onderdeel uit van de voormalige Stelling van Amsterdam, de kringstelling van permanente verdedigingsbouw rond de hoofdstad, die ook gold als Nationaal Reduit en werd aangelegd tussen 1880 en 1920 door het Departement van Oorlog. Naar militaire bevelstructuur behoorde het fort tot sector Sloten, groep Schiphol, vak Hoofddorp.</p>	<i>Zeer hoge waarde</i>	<i>1880-1920</i>
<p>Insnijding in de liniewal spoorweg Hoofddorp Unesco monument en provinciaal monument De Insnijding in de liniewal voor de spoorweg bij Hoofddorp maakt onderdeel uit van de voormalige Stelling van Amsterdam, de kringstelling van permanente verdedigingsbouw rond de hoofdstad, die ook gold als Nationaal Reduit en werd aangelegd tussen 1880 en 1920 door het Departement van Oorlog.</p>	<i>Zeer hoge waarde</i>	<i>1880-1920</i>
<p>Batterij aan de IJ-weg Unesco monument en provinciaal monument Batterij van de IJweg maakt onderdeel uit van de voormalige Stelling van Amsterdam, de kringstelling van permanente verdedigingsbouw rond de hoofdstad, die ook gold als Nationaal Reduit en werd aangelegd tussen 1880 en 1920 door het Departement van Oorlog. Naar militaire bevelstructuur behoorde het fort tot sector Sloten, groep Schiphol, vak Hoofddorp.</p>	<i>Zeer hoge waarde</i>	<i>1880-1920</i>
<p>Brug IJ-weg Voorkanaal Unesco monument en provinciaal monument De Bruggen van het acces IJweg over Voor- en Achterkanaal maken deel uit van de voormalige Stelling van Amsterdam, de kringstelling van permanente verdedigingsbouw rond de hoofdstad, die ook gold als Nationaal Reduit en werd aangelegd tussen 1880 en 1920 door het Departement van Oorlog.</p>	<i>Zeer hoge waarde</i>	<i>1880-1920</i>
<p>Damsluis in de IJ-tocht Unesco monument en provinciaal monument De Damsluis in de IJtocht</p>	<i>Zeer hoge waarde</i>	<i>1880-1920</i>

<p>maakt onderdeel uit van de voormalige Stelling van Amsterdam, de kringstelling van permanente verdedigingsbouw rond de hoofdstad, die ook gold als Nationaal Reduit en werd aangelegd tussen 1880 en 1920 door het Departement van Oorlog.</p>		
<p>Fort bij Vijfhuizen Unesco monument en provinciaal monument Fort bij Vijfhuizen maakt onderdeel uit van de voormalige Stelling van Amsterdam, de kringstelling van permanente verdedigingsbouw rond de hoofdstad, die ook gold als Nationaal Reduit en werd aangelegd tussen 1880 en 1920 door het Departement van Oorlog. Naar militaire bevelstructuur behoorde het fort tot sector Sloten, groep Halfweg, vak Vijfhuizen.</p>	<i>Zeer hoge waarde</i>	1880-1920
<p>Nevenbatterij van het fort bij Vijfhuizen Unesco monument en provinciaal monument De Nevenbatterij van het fort bij Vijfhuizen maakt onderdeel uit van de voormalige Stelling van Amsterdam, de kringstelling van permanente verdedigingsbouw rond de hoofdstad, die ook gold als Nationaal Reduit en werd aangelegd tussen 1880 en 1920 door het Departement van Oorlog. Naar militaire bevelstructuur behoorde de nevenbatterij tot sector Sloten, groep Halfweg, vak Vijfhuizen.</p>	<i>Zeer hoge waarde</i>	1880-1920
<p>Hevel op ringdijk bij fort Vijfhuizen Unesco monument en provinciaal monument De Hevel op de ringdijk nabij het fort bij Vijfhuizen maakt onderdeel uit van de voormalige Stelling van Amsterdam, de kringstelling van permanente verdedigingsbouw rond de hoofdstad, die ook gold als Nationaal Reduit en werd aangelegd tussen 1880 en 1920 door het Departement van Oorlog.</p>	<i>Zeer hoge waarde</i>	1894-1895
<p>Kringenwetboerderij Unesco monument en provinciaal monument De Kringenwetboerderij Cruquiusdijk 113 bezit een directe relatie tot de voormalige Stelling van Amsterdam, de kringstelling van permanente verdedigingsbouw rond de hoofdstad, die ook gold als Nationaal Reduit en werd aangelegd tussen 1880 en 1920 door het Departement van Oorlog. Cruquiusdijk 113</p>	<i>Zeer hoge waarde</i>	1880-1920
<p>Kringenwetboerderij Unesco monument en provinciaal monument De Kringenwetboerderij Cruquiusdijk 113 bezit een directe relatie tot de voormalige Stelling van Amsterdam, de kringstelling van permanente verdedigingsbouw rond de hoofdstad, die ook gold als Nationaal Reduit en werd aangelegd tussen 1880 en 1920 door het Departement van Oorlog. Cruquiusdijk 120</p>	<i>Zeer hoge waarde</i>	1880-1920
<p>Voorstelling bij Vijfhuizen Unesco monument en provinciaal monument De Voorstelling bij Vijfhuizen maakt onderdeel uit van de voormalige Stelling van Amsterdam, de kringstelling van permanente verdedigingsbouw rond de hoofdstad, die</p>	<i>Zeer hoge waarde</i>	1917-1919

<p>ook gold als Nationaal Reduit en werd aangelegd tussen 1880 en 1914 door het Departement van Oorlog. Naar militair bevelstructuur behoorde het terrein tot sector Sloten, groep Halfweg, vak Vijfhuizen en viel verder onder commando van de fortcommandant van het fort bij Vijfhuizen.</p>		
<p>Fort bij Heemstede Unesco monument en provinciaal monument Het Fort bij Heemstede maakt onderdeel uit van de voormalige Stelling van Amsterdam, de kringstelling van permanente verdedigingsbouw rond de hoofdstad, die ook gold als Nationaal Reduit en werd aangelegd tussen 1880 en 1920 door het Departement van Oorlog. Aan de westrand van de Haarlemmermeerpolder werd even ten zuiden van het gemaal Cruquius het Fort bij Heemstede aangelegd als een van vier forten die de tussen 1848 en 1852 drooggelegde polder zouden moeten verdedigen.</p>	<i>Zeer hoge waarde</i>	<i>1880-1920</i>
<p>Liniewal Geniedijk De Meerlanden-Amsterdam heeft een belangrijke rol gespeeld in de verdediging van Amsterdam en Holland. Kenmerkend hiervoor zijn de forten, batterijen en defensiedijken van de Stelling van Amsterdam. De Geniedijk is nog goed herkenbaar. De genetische en ruimtelijke samenhang met de forten, Voor- en Achterkanalen en batterijen is nog duidelijk aanwezig. Dergelijke inundatiedijken zijn niet zeldzaam. De linie door de Haarlemmermeerpolder (Geniedijk) maakt onderdeel uit van de voormalige Stelling van Amsterdam, de kringstelling van permanente verdedigingsbouw rond de hoofdstad, die ook gold als Nationaal Reduit en werd aangelegd tussen 1880 en 1920 door het Departement van Oorlog. Volgens de militaire bevelstructuur lag de linie binnen de sector Sloten uitgestrekt over groep Halfweg, vak Vijfhuizen, en groep Schiphol, vakken Hoofddorp en Aalsmeer.</p>	<i>Zeer hoge waarde</i>	<i>1880-1920</i>
<p>Fort aan de Liede Ten tijde van de aanleg van de Ringdijk was een tweetal forten langs het traject van de dijk aanwezig: het Fort aan de Liede en een fort vlakbij het stoomgemaal De Cruquius. Oorspronkelijk lag de dijk om de forten heen. Later zijn de forten gesloopt en is het traject van de dijk rechtgetrokken. Op deze plaatsen zijn mogelijk nog sporen van de forten in de ondergrond aanwezig. Fort aan de Liede ligt midden in de Ringvaart, op grondgebied van de gemeente Haarlemmermeer en de gemeente Haarlemmerliede en Spaarnwoude. Het fort is in eigendom van en wordt gebruikt door Rijkswaterstaat. Op dit moment is het niet mogelijk het fort te betreden.</p>	<i>Zeer hoge waarde</i>	<i>1880-1914</i>

Lijst van Gemeentelijke monumenten				
Abbenes				
<i>Nr.</i>	<i>Monument</i>	<i>Adres</i>	<i>Jaar</i>	<i>Functie</i>
47	N.H. Kerk	Hoofdweg 1764	1868	kerk
48	Graf dr. J.P. Heye	Begraafplaats	1876	publieke functie
49	Boerderij Meerhof boerderij	Hoofdweg 1695	1893	
Badhoevedorp				
<i>Nr.</i>	<i>Monument</i>	<i>Adres</i>	<i>Jaar</i>	<i>Functie</i>
4	Boerderij	Sloterweg 349	1860	boerderij
64	Oranje Nassauschool School	Burg. Amersfoordtlaan 61	1931	
Boesingheliede				
<i>Nr.</i>	<i>Monument</i>	<i>Adres</i>	<i>Jaar</i>	<i>Functie</i>
3 1927	Pompstation waterleiding waterhuishouding		Schipholweg 815	1926
	Amsterdam			
Buitenkaag				
<i>Nr.</i>	<i>Monument</i>	<i>Adres</i>	<i>Jaar</i>	<i>Functie</i>
50	Kerkcomplex	Hoofdweg 2030 en 2032	1930	Kerk
	Joannes Evangelist			
Cruquius				
<i>Nr.</i>	<i>Monument</i>	<i>Adres</i>	<i>Jaar</i>	<i>Functie</i>
17	Boerderij Cruquishoeve woonhuis		Cruquiusdijk 54	?
Lijnden				
<i>Nr.</i>	<i>Monument</i>	<i>Adres</i>	<i>Jaar</i>	<i>Functie</i>
2 1863	Kerk/pastorie kantoor	Schipholweg	643/Hoofdweg 121	1859
	St Franciscus van Sales			
Lisserbroek				
<i>Nr.</i>	<i>Monument</i>	<i>Adres</i>	<i>Jaar</i>	<i>Functie</i>
46	Boerderij Olmenhorst	Lisserweg 485 en 487	1894	boerderij
Hoofddorp				
<i>Nr.</i>	<i>Monument</i>	<i>Adres</i>	<i>Jaar</i>	<i>Functie</i>
18	Boerderij Boomkamp	Hoofdweg 322	1856 <	boerderij
20	Boerderij Peking	Hoofdweg 440	1868 <	boerderij
21	Boerderij Mentz	Bosweg 17	1854	boerderij
22	Kerkcomplex	Kruisweg 1067,1069,	1863 1958	kerk
	Joannes de Doper	1071,1073		
24	Marktzicht	Marktplaats 31	1860 <	bedrijfsruimte
25	Woonhuis woonhuis	Raadhuislaan 12 en	1900	
		hoek Fortweg		
28	Woonhuis	Hoofdweg 683	1905	woonhuis
29	Woonhuis annex kantoorpand woonhuis	Hoofdweg 689	1910	

31	Begraafplaats Iepen Hof naast Hoofdweg 774	1860			publieke functie
34	Boerderij Commandeurshoeve IJweg 921	1892			boerderij
35	Boerderij Onze Lust IJweg 1092	?			woonhuis
37	Boerderij Hendrikskamp	Hoofdweg 836			1861 boerderij
38	Café annex woonhuis	Hoofdweg 901	1854	1860	bedrijfsruimte
57	Woonhuis	Julianalaan 42	1925		woonhuis
59	Woonhuis	Julianalaan 44	1925		woonhuis
60	Woonhuis	Julianalaan 45	1925		woonhuis
61	Vml. Landbouwschool	Julianalaan 46	1922		publieke functie
62	Woonhuis	Julianalaan 50	1925		woonhuis
63	TBC-huisje	Spaarnepoort 1			1922 publieke functie
65	Boerderij Den Burgh	Rijnlanderweg 878			1861 Boerderij
66	Hoogspanningsgebouwtje	Kruisweg 883			1936 Hoogspanningsgebouwtje
Nieuw-Vennep					
<i>Nr.</i>	<i>Monument</i>	<i>Adres</i>	<i>Jaar</i>	<i>Functie</i>	
39	Boerderij	Hoofdweg 983 en 985			19d boerderij
40	Pomphuisje	nabij Hoofdweg 1126			1920 waterhuishouding
41	Toegangshek Taxushof				Bosstraat/ publieke functie
	Begraafplaats	Rustoordstraat 19B			
42	N.H. Kerk en pastorie	Hoofdweg 1320			1862 kerk (+Venneperweg 477)
43	Woning	Rijnlanderweg 1253	?		woonhuis
Rijsenhout					
<i>Nr.</i>	<i>Monument</i>	<i>Adres</i>	<i>Jaar</i>	<i>Functie</i>	
44	Boerderij De Rijsenhof	Aalsmeerderdijk 640			1901 boerderij
45	Boerderij	Grote Poellaan 23			1871 boerderij
Vijfhuizen					
<i>Nr.</i>	<i>Monument</i>	<i>Adres</i>	<i>Jaar</i>	<i>Functie</i>	
5	Eendenkooi Stokman	Kromme Spieringweg 355			1701 natuur
6	Boerderij De Dageraad	Kromme Spieringweg 402			1868 < boerderij
7	Ophaalbrug	Vijfhuizerdijk			1931 waterhuishouding
8	School/ond. woning	Kromme Spieringweg 436-438			school 1866
	De Waterwolf				
9	Woonhuis	Kromme Spieringweg 513			1880

	woonhuis		
10	Winkel annex woonhuis bedrijfsruimte	Kromme Spieringweg 440	1919
11	Graanpakhuis 1912	Kromme Spieringweg 458-460 bedrijfsruimte	
12	Wilhelminaboom natuur	Spieringweg (bij het fort)	1898
14	Boerderij Schapenburg boerderij	Spieringweg 536	1861
Lijst van Gemeentelijke Beschermd Dorpsgezichten			
67 Gemeentelijk beschermd dorpsgezicht Oude Kern Hoofddorp Kruisweg, Raadhuislaan, Fortweg, Kruislaan, Hoofdweg, Ter Veenlaan, Geniedijk, Achterweg, Beursplein, Dik Tromplein en Marktplein. nvt Dorpskern			
Lijst van Moderne Monumenten			
Burgerveen			
<i>Nr.</i>	<i>Monument Functie</i>	<i>Adres</i>	<i>Jaar</i>
4	Verbouwde Graansilo Bedrijf	Leimuiderdijk 238	-
Hoofddorp			
<i>Nr.</i>	<i>Monument Functie</i>	<i>Adres</i>	<i>Jaar</i>
3	Bedrijfsgebouw	Boslaan 2	- Bedrijf
5	Gemaal tussen afslag A4 naar Hoofddorp en A5-5 Waterhuishouding		-
6	Bedrijfsgebouw Bedrijfsgebouw	Hoofdvaart 669	-
9	Haarlemmermeerpaviljoen Horeca	Haarlemmermeerse bos	-
11	Raadhuis Hoofddorp	Raadhuisplein 1	-
12	Bushokje bij Spaarneziekenhuis -	Hoofddorp	Spaarnepoort 1
Nieuw-Vennep			
<i>Nr.</i>	<i>Monument Functie</i>	<i>Adres</i>	<i>Jaar</i>
1	Bedrijfsgebouw Bedrijfsgebouw	Pesetaweg 37	-
10	Drie Calatravabridgen tussen Hoofddorp en Nieuw-Vennep	Over Hoofdvaart	- Brug
Schiphol-Rijk			
<i>Nr.</i>	<i>Monument Functie</i>	<i>Adres</i>	<i>Jaar</i>
2	Bedrijfsgebouw	Tussen Aalsmeerderweg en Fokkerweg-	

Bedrijfsgebouw				
Vijfhuizen				
<i>Nr.</i>	<i>Monument Functie</i>	<i>Adres</i>	<i>Jaar</i>	
7	Woning	Buitenhof 42	-	Woning
8	Stellinghof	Stellinghof	-	Woonwijk

Bijlage 3 Literatuurverwijzingen

Algemeen

- 2.1-1 Integraal Programma Veiligheid
- 2.1-2 Politiekeurmerk veilig wonen
- 2.1-3 "Handleiding Bluswatervoorziening en Bereikbaarheid" van de Nederlandse Vereniging voor Brandweezorg en Rampenbestrijding, www.NVBR.nl
- 2.1-4 Handboek voor toegankelijkheid en bruikbaar ontwerpen en bouwen voor gehandicapte mensen (2003)
- 2.1-5 Het Bouwstoffenbesluit, Algemene databank Wet- en regelgeving